Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 119 ◆ П'ятниця, 21 червня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

А ТЕПЕР СПРОБУЄМО ЗЛЕТІТИ...

Реклама витьохкує: літайте літаками!
Аж смішно. Так, ніби ми маємо змогу літати чимось іншим — повітряними кулями, дельтапланами міжрайонного сполучення, дирижаблями чи просто на мітлі!
Що ж нам лишається — літаємо літаками.
І навіть чудово пристосовуємо цей незручний вид транспорту до наших непомірних матеріальних та духовних потреб. Завантажимось і — як сказано в одному повітрофлотському анекдоті, — а тепер спробуємо з усім оцим злетіти...
«З чим саме?» — делікатно перепитує нас перед вильотом Спеціальний Песик...
(Закінчення на 9-й сторінці).
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

НАСИЧЕНОЮ і різноманітною була програма перебування на Україні делегації польських парламентаріїв. Про це вони заявили на прес-конференції, яка відбулась у Генеральному консульстві Республіки Польща в Києві.

Як відомо, в жовтні минулого року під час офіційного візиту міністра закордонних справ Республіки Польща К.Скубішевського на Україну було підписано Декларацію про принципи і основні напрями розвитку польсько-українських відносин, сказав глава делегації Є. Журавецький. У ній, зокрема, говориться про поліпшення становища національних меншостей — української в Польщі і польської на Україні, гарантування їм можливостей задоволення культурних, релігійних потреб, навчання рідною мовою. Зарубіжні гості працювали в комісіях Верховної Ради України, де обговорювали питання встановлення безпосередніх контактів на рівні уряду, профспілок, інших організацій, а також між спеціалістами різних областей і просто між людьми. Велику увагу було приділено обмінові інформацією.

Гості мали розмову з першим заступником Голови Верховної Ради УРСР І. Плющем. Вони також побували в МЗС УРСР, Львівській обласній Раді народних депутатів.

У зустрічах і розмовах взяв участь генеральний консул Республіки Польща в Києві Р. Польковський.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

◆

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

◆

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською — 446-60-22

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,

листів — 441-82-05, 441-29-61,

економіки — 441-88-07,

аграрний — 441-86-18,

міжнародний — 446-91-20,

охорони здоров'я — 441-88-06,

соціальних питань — 441-88-05,

екології — 441-88-59,

культури — 441-86-44,

спорту — 441-88-08,

інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,

історії України — 441-88-62,

військових питань — 441-88-52,

реклами — 441-89-44,

бухгалтерія — 441-84-00.

◆

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

◆

Індекс 60955

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

ПІДГОТОВЧИЙ КОМІТЕТ ЗАВЕРШИВ РОБОТУ

Із виступу Л. КРАВЧУКА на сесії Верховної Ради УРСР

Як уже повідомлялося в пресі, 17 червня в підмосковному селищі Ново-Огарьове відбулось останнє засідання Підготовчого комітету по завершенню роботи над проектом Союзного договору. 18 червня на сесії Верховної Ради Української РСР Голова Верховної Ради Л. Кравчук виступив з інформацією про це засідання. Подаємо його виступ у викладі.

Спочатку кілька слів щодо роботи Підготовчого комітету. Це було його останнє засідання. Свої функції він вичерпав.

Його завдання зводились до опрацювання тексту опублікованого в пресі проекту Союзного договору на основі зауважень і пропозицій, які надходили з республік, погодження тих положень, з яких висловлювались різні точки зору. Результатом роботи комітету мала бути передача погодженого тексту, наголошую, погодженого, на розгляд Верховних Рад республік.

Чи справився він зі своїми завданнями? В цілому, можна сказати, справився.

Засідання були тривалими, на них йшли гострі дискусії. В центрі уваги було кілька особливо принципових питань. Серед них, зокрема, питання про структуру союзних органів влади.

Члени комітету зійшлися на тому, що новий Союз повинен мати Верховну Раду, яка складалася б з двох палат: Ради Республік і Ради Союзу. Обрання представників до Ради Союзу — населенням країни за територіальними виборчими округами, а до Ради Республік — їх Верховними Радами. Тут більш-менш дійшли згоди.

Розбіжності виникли стосовно квоти представництва республік, зокрема автономних республік та колишніх автономій, передусім Російської Федерації, які проголосили себе просто республіками. Їх представники не погодились з тим, щоб кожна союзна республіка, скажімо, Україна, Білорусія, Російська Федерація, мала однакову кількість депутатів. Зійшлися на тому, що такі республіки матимуть свою квоту у складі представників тієї союзної республіки, до якої вони входять. Наприклад, у кількості 4 чи, скажімо, 2 (з даного питання не визначилися).

Отже, якщо у складі Російської Федерації 16 республік, то при такому варіанті вона матиме в цілому десь 96 представників, Україна матиме за таких умов 15. Наголошую, це загальна кількість представників від союзної республіки. Але у Раді Республік кожна з них матиме лише один голос.

З такою думкою не всі погодилися.

Не дійшли згоди члени Підготовчого комітету і з питання щодо союзних податків і зборів. Дві республіки — Україна і Російська Федерація твердо стоять на позиції, суть якої в тому, що формування доходної частини союзного бюджету має бути одноканальним — з республіканського бюджету. Такої ж думки і Президент Казахстану, але він вважає за необхідне ще раз розглянути дане питання у Верховній Раді республіки.

Тривалим було і обговорення проблеми повноважень, які мають делегуватися Союзу. Особисто я додержуюсь думки, що республіки повинні делегувати Союзу певні повноваження у конкретних сферах їх спільного відання. Такі повноваження Союзу мають здійснюватись на основі союзного законодавства. Другий рівень повноважень — це, звичайно, повноваження самих республік, які здійснюються ними самими і на основі свого законодавства.

Що ж до спільних повноважень, то я висловився за те, щоб такі повноваження були не між Союзом і республіками, які його утворюють, а між самими державами. Скажімо, між Україною і Казахстаном, між Україною і Киргизстаном. Це може стосуватися, зокрема, наших спільних підприємств і т. ін.

Якщо ж передбачити в Договорі спільні повноваження Союзу і республік, то неминуче виникне потреба в розробці та прийнятті відповідних нормативних актів. А хто цим буде передусім займатися? Звичайно, Союз. Не може ж він цього робити спільно з усіма Верховними Радами республік. Це просто нереально. Тоді знову почнеться «війна» законів, інших нормативних актів.

Не дійшли згоди і ще з одного принципового питання. Воно стосується взаємовідносин між державами, яких вбачається три рівні. Так, Російська Федерація є державою, як і автономні республіки, колишні автономії, що проголосили себе просто республіками. За проектом Договору і Союз мислиться державою. Значить, держава в державі і ще раз в державі.

Відносини між Союзом і державами, які його утворюють, регулюються Договором. Тут більш-менш зрозуміло, хоч і не все. А от як мають регулюватись відносини між союзною республікою і республіками, які входять до її складу? Якими нормативними актами? Наприклад, в Україні, до складу якої входить Кримська АРСР. Висловлювалась думка, і я її в основі своїй поділяю, що такими актами мають бути Договір і Конституція держави, у складі якої перебувають республіки. Представники колишніх автономій виступили проти цього.

Отже, ще одне питання залишилося відкритим. Причинами цього тут можуть бути мотиви свого роду політичного маневру. Але в Союзному договорі має бути зафіксована територіальна цілісність союзних республік. Інших позицій, намірів не повинно бути.

Питання стосовно Ради Федерації. На попередньому засіданні Підготовчого комітету зійшлися на тому, і з цим погодився Президент СРСР, що у новому Союзі не повинно бути такого органу як Рада Федерації. Але на останньому його засіданні колишні автономії знову порушили дане питання. Ми виступили проти. Адже рішення Ради Федерації не мають юридичної сили. Їм властивий консультативний характер. На їх основі Президент Союзу видає Укази. До того ж, в такий спосіб Президент може втручатись у внутрішні справи держав, які утворюють Союз.

Тут наша позиція має бути чіткою. Ми повинні будувати новий Союз як Союз суверенних держав. А тому всі положення, всі статті Союзного договору мають бути пройняті цією концептуальною ідеєю.

Президент Союзу вирішив звернутися до Верховних Рад республік з проханням обговорити опрацьований в комітеті проект Союзного договору і висловити до нього своє ставлення. Наше найближче завдання — визначитись у процедурі обговорення даного документа.

Цілком зрозуміло, що Верховними Радами республік вноситимуться пропозиції, будуть і зауваження, уточнення, доповнення. Їх треба буде узагальнити і виробити єдиний текст, єдину концепцію Договору. Таку роботу можуть зробити лише повноважні представники Верховних Рад усіх республік.

Отже, тепер справа за нами, за народними депутатами республіки. Ми повинні уважно, всебічно і глибоко опрацювати цей документ як в цілому, так і по його окремих статтях, положеннях. І тут важливо продумати, як це найкраще зробити. Мабуть, було б доцільним попередньо обговорити його на засіданні Президії, в постійних комісіях, а вже потім виносити на пленарне засідання Верховної Ради, орієнтовно на останній тиждень нашої роботи.

Голова Верховної Ради УРСР відповів на запитання народних депутатів.

На запитання, як буде новий Союзний договір прийматися — більшістю чи шляхом консенсусу, Л. Кравчук відповів, що на сьогодні питання ще не поставало. На його думку, консенсусу з усіх положень Договору навряд чи можна буде досягти. За таких умов у відповідних протоколах до Договору республіки можуть зафіксувати власні позиції стосовно тих чи інших статей.

Серед інших було запитання і щодо строків підписання Договору, передбачених відомою постановою Верховної Ради Української РСР, тобто до чи після прийняття Конституції республіки, і у зв'язку з цим про можливе винесення на розгляд Верховної Ради питання про зміну цієї постанови. Л. Кравчук сказав, що на сьогодні питання про конкретні строки підписання Договору ще не виникає. Спочатку треба виробити прийнятний для республіки сам текст проекту Договору. Тому порушувати зараз дане питання буде просто завчасним.

На запитання, чи буде він як Голова Верховної Ради відстоювати принципи Декларації про державний суверенітет України при укладанні нового Союзного договору, а, отже, і виборювати при цьому суверенітет республіки, Л. Кравчук відповів: принципи Декларації є для нас законом і на них ми й повинні спиратися при вирішенні питання про об'єднання з іншими республіками в Союз суверенних держав. Розходжень з Декларацією не повинно бути. Досягти цього — наш спільний обов'язок.

Що ж до питання, чи може Україна зберегти свій державний суверенітет у складі нового Союзу, відповів, — може. Нині інтеграційні процеси, як свідчить світова практика, — веління часу, закономірність. І ми не повинні бути осторонь них, а, навпаки, входити у такі структури. За умов, безперечно, коли ми матимемо від цього відповідний зиск економічного, політичного характеру і т. ін. Тобто, жити так, як і належить цивілізованій державі. В свою чергу, республіка повинна мати такі власні політичні структури, які б запобігали посяганню на наш державний суверенітет.

Народ має право на ознайомлення і з цим варіантом проекту Союзного договору, який буде винесено на розгляд Верховних Рад республік. Верховна Рада республіки може прийняти рішення ознайомити з цим документом народ України. Такою була відповідь Л. Кравчука на запитання про можливість опублікування проекту Договору для всенародного обговорення.

У відповідь на запитання стосовно порядку можливого виходу республік із Союзу суверенних держав Л. Кравчук сказав, що і механізм виходу із складу нового Союзу має бути вироблено новий. Погодитись з тим, щоб республіки вирішували дане питання на основі нині діючого закону, прийнятого Верховною Радою Союзу РСР, просто неможливо.

Верховна Рада Союзу РСР не має будь-яких доручень щодо розробки тексту проекту нового Союзного договору. Таке повноваження З'їзд народних депутатів СРСР давав утвореному ним Підготовчому комітету, що, як відомо, уже завершив свою роботу. Тепер справа за самими республіками, за народами суверенних держав. А якась метушня навколо цього питання, навіть такого органу як Верховна Рада Союзу РСР, ні до чого. Це лише трата сил і часу. До цього зводилася відповідь Л. Кравчука на відповідне запитання.

Було дано відповіді й на інші запитання народних депутатів Української РСР.

«СВИТУ» ШИЄ... ДЕРЖМІНІСТР

Вечірнє засідання 19 червня

— Я хотів би сьогодні відверто запитати товариша Ткаченка, коли він, як особа відповідальна в уряді за агропромисловий комплекс, говоритиме чесно, не побоюючись когось зачепити, й не запевнятиме з трибуни, що у нас все є, і навіть у п'ять разів більше порівняно з минулим роком, — ці слова голови Комісії Верховної Ради УРСР з питань відродження та соціального розвитку села Василя Сухого по суті є повною характеристикою промови державного міністра УРСР по аграрній політиці і продовольству — міністра сільського господарства УРСР Олександра Ткаченка. Бо, судячи з виразу облич депутатів-аграріїв, які слухали доповідь з питання «Про здійснення невідкладних заходів щодо поліпшення фінансового і економічного становища колгоспів і радгоспів та прискорення соціального розвитку села», вони не знали чому вірити: тому, що бачать на практиці, чи цифрам переможних реляцій, щедро висипаних перед ними Олександром Миколайовичем. Напевне, до наступного, ранкового засідання вони зуміють проаналізувати й належно оцінити цю промову. Але, судячи з реакції залу, нашвидкуруч скроєна «свитка» у вигляді проекту постанови, запропонованої парламенту, одержить таку ж оцінку, як загальновідома «охрімова».

Не беруся судити й аналізувати достоїнства всієї промови шановного держміністра, але на двох моментах неможливо не зупинитися. Хоча б тому, що, на мою думку, шановний Олександр Миколайович не знає, або не хоче знати дійсного стану справ у республіці щодо **виділення матеріалів сільським індивідуальним забудовникам та продажу працівникам агропромислового комплексу легкових автомобілів.**

Щодо першого, то промовець висловився так: «Як засвідчила перевірка на місцях... цегла сільським індивідуальним забудовникам виділяється першочергово, за списками, затвердженими відповідними місцевими Радами». Все тут правда, але половина. Бо, коли б Олександр Ткаченко хоч на хвилину спустився з міністерських висот до сільрадівських, то він переконався б, що отим «першочерговикам» виділяти нічого. Приміром, фонди Гоголівської сільської Ради на цей рік аж... 10 тисяч цегли на сотні забудовників. А тим часом... А тим часом село, яке знаходиться під Києвом, активно освоюють жителі міста. Виплативши кругленькі суми, вони поскуповували сотні будинків, в яких ніхто не проживав, і нині тут виросли вілли, на кожну з яких пішло від 30 до 50 тисяч цегли.

Механізатору ж чи доярці не по кишені викупити одним махом будинок у колишнього власника, а щодо будматеріалів, то їх просто немає. Що ж залишається робити працівникові радгоспу? Вибачте на слові, послати всіх до біса й влаштуватися двірником у Києві. А ми тим часом ллємо лицемірні сльози над нашим старіючим і вимираючим селом й... продовжуємо вести щодо нього ту ж лицемірну політику. Не помічаємо, чи робимо вигляд, що не бачимо, як навколо Києва, наче гриби після дощу, виростають на радгоспних землях багатоповерхові котеджі, які прийнято називати садовими будиночками. Хоча кому, як не держміністрові, знати, що власниками таких будинків у селі Княжичі Броварського району (всього одна зупинка електрички від Києва у бік Ніжина) є значна частина і його підлеглих. А тим часом лише трест «Броварисільбуд» недоодержав минулого року майже півмільйона цегли. Зауважте, сільбуд, який мав би зводити житло та виробничі приміщення, заклади соцкультпобуту на селі. Ось вона — ціна слів і реальних справ.

Не можу не згадати й багатообіцяюче: «Для продажу сільським жителям, які працюють в агропромисловому комплексі та соціальній сфері на селі, буде направлено 60 відсотків автомобілів, виділених республіці». Хотілось би повірити, та ніяк не можу. Бо практика засвідчує, що саме до тих, хто їх заслуговує, авто доходить рідко. Приміром, оператор машинного доїння одного з радгоспів Київщини майже три роки чекала, доки ж їй вручать повідомлення на придбання автомобіля як переможцю обласного соціалістичного змагання. Більше того, смію запевнити, що половина (плюс-мінус 10 відсотків) автомобілів для працівників сільського господарства розходиться з грубим порушенням черговості. І ніхто за це, як свідчать газетні публікації, ніякої відповідальності не несе. Бо при вирішенні розподілу житла, наприклад, у нас керуються відповідним законодавством. Щодо автомобілів, ціни яких на чорному ринку не нижчі від вартості дво-трикімнатної квартири, то тут кожний керівник господарства разом з головою районної Ради може вирішити це питання, як йому забажається. Коли ж задумуєшся, чому в даній проблемі досі немає належного порядку, одразу ж у пам'яті спливає сакраментальне: напевне, комусь це вигідно...

Сільське господарство нині — найболючіше питання. Побоююсь лише, що таким воно залишатиметься надовго при прямому саботажі фермерства в багатьох областях, небажанні агропрому докорінно змінювати структуру управління, прагненні управлінців усіх рівнів за будь-яку ціну утриматися в хай маленькому, але чиновничому кріслі. Якщо до цього всього додати ще й відсутність переробної промисловості у сільському господарстві, неефективну техніку й технології, то не скоро ще селянин нагодує країну. І коли в черговий раз будуть завалені всі грандіозні плани, винних обов'язково знайдуть: погоду, фермерів і ще багато чого. Очевидно, до кінця скликання наш парламент обере нового державного міністра УРСР по аграрній політиці і продовольству. Бо у нас вже звикли шукати винних, не змінюючи системи роботи в цілому. А в цьому випадку, як свідчить практика, це все одно, що потрапити в зачароване коло.

Депутати запропонували деякі зміни і доповнення до Конституції (Основного Закону) Української РСР, схвалили концепцію нової Конституції республіки і доручили Конституційній Комісії розробити на її основі Конституцію України.

Василь ТУГЛУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про призначення Міністра зовнішньоекономічних зв'язків Української РСР

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Призначити тов. **Кравченка** Валерія Олександровича Міністром зовнішньоекономічних зв'язків Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК.

м. Київ
19 червня 1991 року.

КРАВЧЕНКО
Валерій Олександрович

Валерій Олександрович Кравченко, 1941 року народження, українець, член КПРС з 1967 року, освіта вища — в 1971 році закінчив Київський політехнічний інститут, в 1975 році — Всесоюзну академію зовнішньої торгівлі. За фахом інженер-електромеханік та економіст зовнішньої торгівлі.

Трудову діяльність розпочав у 1958 році в м. Києві слюсарем, працював обмотувальником на заводі. Після служби в Радянській Армії з 1964 по 1972 рік працював інженером, старшим інженером, завідуючим технічним сектором Інституту електродинаміки Академії наук УРСР. По закінченні Академії зовнішньої торгівлі з 1975 року — інженер, старший інженер, з 1977 року — заступник уповноваженого Міністерства зовнішніх економічних зв'язків СРСР при Раді Міністрів УРСР.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про призначення Міністра охорони навколишнього природного середовища Української РСР

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Призначити тов. **Щербака** Юрія Миколайовича Міністром охорони навколишнього природного середовища Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК.

м. Київ
19 червня 1991 року.

ЩЕРБАК
Юрій Миколайович

Юрій Миколайович Щербак народився у 1934 році, українець, освіта вища — в 1958 році закінчив Київський медичний інститут імені академіка О. О. Богомольця, за фахом санітарний лікар, доктор медичних наук.

Трудову діяльність розпочав у 1958 році молодшим науковим співробітником, потім був старшим науковим співробітником, консультантом Київського науково-дослідного інституту епідеміології та інфекційних захворювань, де працював до 1987 року.

Народний депутат, член Верховної Ради СРСР.

Член Спілки письменників України з 1966 року. Автор прозових і поетичних книжок, публіцистичних творів, драматург, кіносценарист.

Очолює партію зелених України.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про призначення Міністра у справах роздержавлення власності і демонополізації виробництва Української РСР.

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Призначити тов. **Сальникова** Віктора Григоровича Міністром у справах роздержавлення власності і демонополізації виробництва Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК.

м. Київ
19 червня 1991 року.

САЛЬНИКОВ
Віктор Григорович

Віктор Григорович Сальников, 1935 року народження, українець, член КПРС з 1961 року, освіта вища — в 1957 році закінчив Київський фінансово-економічний інститут, за фахом бухгалтер-економіст, і Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка (вечірнє відділення), за фахом юрист.

Після закінчення вищих учбових закладів працював з 1957 року слідчим управління внутрішніх справ Київського міськвиконкому, в 1959 році — економістом статуправління, старшим економістом управління Мінторгу УРСР, з 1960 року — начальник планового відділу цього Міністерства. З 1962 року — начальник планово-економічного відділу, головний економіст підприємства № 2 Міністерства суднобудівної промисловості СРСР. З 1966 року — начальник планово-економічного відділу — головний економіст, заступник директора Київського заводу автоматики імені Г. І. Петровського. З 1982 року — перший заступник начальника, начальник Київського головного територіального управління Держпостачу УРСР, з 1986 року — заступник голови Держпостачу УРСР. З 1987 року — перший заступник голови Київського міськвиконкому — голова планової комісії, з 1988 року — перший заступник голови Київського міськвиконкому — начальник головного планово-економічного управління.

У 1991 році призначається заступником міністра промисловості будівельних матеріалів УРСР.

Голови без тракторів чи керівництво... без голови?

Ранкове засідання 20 червня

Депутати обговорили проект Постанови Верховної Ради УРСР «Про здійснення невідкладних заходів щодо поліпшення фінансового і економічного становища колгоспів і радгоспів та прискорення соціального розвитку села», виступи держміністра О. Ткаченка та голів постійних комісій парламенту В. Сухого й А. Чепурного, які відповідають за агропромисловий комплекс України, і почали вносити пропозиції до постанови № 42 Кабінету міністрів УРСР «Про компенсацію в 1991 році додаткових затрат підприємств і організацій агропромислового комплексу республіки в зв'язку з реформою ціноутворення».

Із самого початку роботи, поздоровивши з днем народження депутатів М. Хоменка, В. Стадниченка, О. Старичека і М. Поровського, парламентарії з ходу втяглися у вир обговорення невідкладних проблем республіки. О. Шеховцов (Донеччина) запропонував або знизити необхідний кворум для роботи сесії, або надати право голосувати за фракцію чи цілий ряд у залі, або не обманювати себе, виборців, не «кривлятися перед усією Україною», голосуючи за себе і за, так би мовити, одного того або й кількох «хлопців». Л. Табурянський (Дніпропетровщина) виступив за остаточне вирішення проблем оподаткування підприємств і відрахування валюти по «обороку, встановленому на Україні Президентом іноземної держави». І. Деркач (Львівщина) наполягав, щоб депутатам все-таки дали на ознайомлення стенограму засідань ново-огарьовського комітету, який виробив текст Союзного договору. М. Байрака (Дніпропетровщина) говорив про негайне надання підприємствам фінансових прав на вирішення власних кадрових проблем, бо через низьку зарплату тільки на його металургійному комбінаті «Криворіжсталь» не вистачає 3,5 тисячі працівників. Л. Кравчук відразу ж доручив Національному банку України і комісії парламенту з розвитку базових галузей підготувати необхідний документ. Д. Павличко запропонував на найвищому рівні вирішити питання компенсації Німеччиною півмільйону громадян України, колишніх «остарбайтерів».

А після цього повернулися до села, і Верховна Рада і Кабінет міністрів потрапили буквально під шквал критики. І слова, винесені в заголовок матеріалу, стали лейтмотивом обговорення. І не дивно: чи не найбільше документів, прийнятих органами різних рівнів і статусу, стосується саме агропромислового комплексу, а скільки було сказано слів — і не злічити. Тільки на третій сесії з цих проблем виступили, за інформацією Л. Кравчука, 93 народні депутати, є закон про пріоритетний розвиток села, створено фонд допомоги фермерству, а село як було, так і залишається в занедбаному вигляді. Слова найвищого законодавчого гатунку, як мариво на сонці, розпливаються, натикаючись на дійсність.

«То що це — погана політика чи погане її втілення в життя?» — надривно-риторично запитував себе і всіх присутніх депутат Є. Чула-

(Закінчення на 4-й стор.).

Хто є хто

КАЛИНЕЦЬ Ірина Онуфріївна, Миколаївський виборчий округ № 274, що на Львівщині. 1940 року народження, українка, безпартійна, закінчила Львівський держуніверситет імені І. Франка, філолог.

Начальник управління народної освіти виконкому Львівської облради народних депутатів.

МАЄМО ВЕЛИКИЙ ІДЕАЛ—ВО

— Що ви найбільше любите готувати для сім'ї, наприклад, на сніданок?

— То надзвичайно важке запитання, але... яєчню.

— Завжди вдається в нинішніх умовах дістати все необхідне?

— О, дуже важко... Ви знаєте, я взагалі не люблю «жіночих» запитань, та воно, певно, й дивно ділити тут, у Верховній Раді, депутатів на жінок і чоловіків. Ми всі — депутати, а я — до того ж політв'язень...

— Що ж, давайте про політику. Коли говорять «Україна», що асоціюється у вас із цим словом?

— За дев'ять років у концтаборах я мала час над цим запитанням подумати уже без зайвої романтики. То був час, коли я запитувала себе: що ж таке Україна і що ж я в ній люблю? Отоді й зрозуміла: її високу духовність. Це є той кристал, та квітка, що проростає з українського грунту неповторністю своєї краси і виявляється в музиці і пісні України, в творчості її геніїв, у її змаганні за свободу...

Сьогодні ми можемо з гіркою гордістю сказати: ми не завоювали жодного клаптика чужої землі — це нас завоювали. Ми ні для кого не будували тюрем — це для нас існував Сибір концтабірний. Ми не мали власних королів, імператорів, сатрапів і диктаторів — нас гнобили чужі. Перед обличчям Бога не маємо гріха насильства, але маємо ідеал волі. Отже, я горда, що я — українка.

— Ви вважаєте, що сьогодні прийшов час України?

— Я все життя мріяла про той час, коли побачу синьожовті прапори, почую музику дзвонів, зустріну дівчаток і хлопчиків в українському вбранні, які співають гімн безсмертя Батьківщині. Я вірила в це в школі, в університеті, в концтаборі, але коли я виходила з ув'язнення, вже якось не вірилося. И отоді все невдовзі й сталося. Швидко й безповоротно, спокійно, без крові, а з молитвою, з вірою. Адже революції — це завжди жорстоко, в суспільстві тоді панує революційно - істеричний невроз. Та це ще не свобода.

Нелегко буде, бо українці на відміну від західних сусідів не мають власного психологічно закладеного ставлення до своєї державності. Ми й досі по духу дещо анархічні, і це не дуже добре. Люди повинні мати ідею, яка б їх певною мірою дисциплінувала й зорганізувала. Вона є — це наша духовність. Ми живемо в цьому світі не тільки заради того, щоб бути ситими й багатими, так само, як і зерно засіяне в землю не для того, щоб увібрати в себе всі соки. Зерно має прорости, і ми, люди, теж.

Це мають зрозуміти наші діти, а ми повинні зробити все, щоб не втратити нашу молодь. А зробити це зможемо тоді, коли усвідомимо: за нами — трагедія, перед нами — велика надія, тож не поводьмо себе, як раби, розмінюючи великі ідеали на дрібні досягнення. Великий ідеал свободи несумісний з людиноненависницькими ідеалами фашизму, комунізму, тоталітаризму, де вище людини партійний квиток.

— А за що вас засудили?

— Фактично за те, що я вам тільки-но сказала. Для сатанинської апокаліптичної влади найстрашнішим є національний ідеалізм.

Комуністична влада позбавила людину розуміння того, що кожен з нас—це зв'язок між землею ... ним світом вт... сті на землі ... розуміла, вла...

— Де ви ... рання?

— Жіночі ... ри в Мордові... українські ге... Зарицька, Од... лина Дідик ... Мене ж заарe... ня 1972 року... заарештовані ... новіл, Василь... ло Осадчий... — мій чолов... линець. Інкри... власні вірші,... в Мордо...

— І... задам вам ж... ваш ідеал чо...

— Їх два: ... ет Ігор Кали... ченик, мій п... Стус.

Володи...

КОЗ...

Голови без тракторів чи керівництво... без голови?

(Закінчення. Початок на 3-й стор.).

...ков (Дніпропетровщина). Дійшли згоди, що й те, й інше: і політика в світі невиконання економічної реформи недосконала, і втілення її незадовільне, село продовжують грабувати.

«У той час, коли у нас гине 25—30 відсотків вирощеного врожаю, Радянський Союз останні 25 років вкладає десятки мільярдів доларів у розвиток сільського господарства США і Канади, купуючи зерно у тамтешніх фермерів, — сумно іронізував Ф. Свідерський (Волинь). — Краще б ці гроші віддали нашому селянину». На Україні уряд плентається в хвості економічної реформи і ніяких інтенсивних кроків не робить, — сказав М. Шкарбан (Полтавщина). – Купуючи у нас мільйони тонн цукру і зерна за однією ціною, а продаючи населенню за вдвічі більшою, держава кладе прибутки у кишеню.

Депутат В. Філенко (Харківщина) констатував: «Досить нам займатися демагогією. Однією рукою тримати селянина за горло, другою — плакат «Гвалт! Пропадає село!». Ми робимо штучне дихання системі, яке їй не допоможе. Без реальної земельної реформи на селі жодної проблеми не вирішимо». Тією чи іншою мірою захищаючи колгоспну систему чи лаючи її, з Філенком погоджувалися всі.

Серед багатьох пропозицій була й така — Л. Яковишин (Чернігівщина) запропонував: якщо уряд не вирішує проблеми села, то його місце у відставці. Кабінет міністрів же вищезгаданою постановою № 42 запропонував звільнити АПК з 1 липня 1991 року від платежів до позабюджетних фондів стабілізації економіки (811 млн. крб.), з 15 червня 1991 року знизити на 30 відсотків ціни на комбікорми, доплачувати до державних закупівельних цін на сільгосппродукцію держзамовлення й увесь обсяг виробленого, заборонити промисловості диктат щодо сільського господарства, заборонити продаж сільгосппродукції за межі республіки тощо.

Держміністр з економіки А. Мінченко назвав це «збиранням зусиль уряду в один кулак» і навіть претендував на подяку. Депутати, звісно, утрималися. Чи допоможуть потуги уряду селу, ми побачимо в магазинах. І завтра, і післязавтра...

Володимир СКАЧКО,
парламентський кореспондент «Голосу України».

І ВСЕ-ТАКИ—ЩЕРБАК

За другим «заходом» Верховна Рада УРСР затвердила міністром охорони навколишнього природного середовища УРСР Ю. Щербака. Наш кореспондент зустрівся з ним і попросив відповісти на кілька запитань.

— Юрію Миколайовичу, хоч і не буду оригінальним, але дозвольте поздоровити вас із затвердженням.

— Дякую.

— Важкий дістався портфель міністра?

— Мабуть, найважчий. Самі знаєте, яка екологічна ситуація в республіці. І справа не тільки в чорнобильській катастрофі та її страшних наслідках. Найстрашніше — людська здатність адаптуватися до того жахливого, божевільного світу, в якому ми сьогодні живемо.

— Нова мітла по-новому мете. Як би ви відповіли на це народне прислів'я?

— Не хочу бути мітлою. Хочу бути мозком. Не хочу роз'єднувати. Прагну об'єднувати людей у спільній меті за врятування природи.

— З чого почнете?

— Почну, точніше, вже почав — з думання. Це дуже важливо — замислитися над ситуацією. Думати над тим, як налагодити великий механізм — нове міністерство. А це не так просто. Бо саме міністерство охорони навколишнього природного середовища УРСР ще не має юридичного статусу. Верховна Рада ще не затвердила його Статут.

— Які бачите перспективи поліпшення екологічної ситуації в республіці?

— Найперше необхідно створити чітку, конкретну програму виживання народу, розраховану років на 10. В ній повинні бути передбачені перспективи забезпечення населення екологічно чистими харчовими продуктами, питною водою, а також охорони усього комплексу природи, без якої людина не може жити.

— Ви — лідер Партії зелених України, голова Української екологічної асоціації «Зелений світ», а тепер уже й міністр. Чи не збирається зняти з себе якусь ношу?

— Я вже подав заяву на звільнення мене від обов'язків голови асоціації «Зелений світ». А в Партії зелених України зберігаю членство.

Володимир ОЛЕКСІЄНКО.

Весняний призов

А 500 НЕ ПРИЙШЛИ...

У Києві закінчується весняний призов на службу в армію. Тисячі юнаків одягнуть військове обмундирування, присягнуть на вірність Батьківщині. Похідні марші, сльози матерів, прощальні поцілунки коханих...

Все, як завжди! Без проблем, особливо, якщо враховувати існуючий Закон СРСР про вочнський обов'язок та рішення Верховної Ради УРСР і Ради Міністрів республіки про проходження воїнської служби юнаками на території України!

— Якраз у зв'язку з цим проблем не виникає, — розповідає начальник відділу Київського військового комісаріату полковник Володимир Недеський. — Всім, хто бажає служити на Україні, надається така можливість. За її межі будуть відправлені лише ті, які напишуть особисту заяву. До речі, половина призовників такі заяви написали.

У нас проблема інша — понад 500 киян не з'явилися на призовні пункти, не бажаючи служити в армії. І не тому, що бояться їхати в інші регіони. Спрацювала негативна інформація про службу в армії, а інколи й неготовність юнаків до нелегких випробувань.

Але, незважаючи на ці обставини, можна сказати, що весняний призов буде здійснено успішно.

Василь АНДРУХІВ.
Фото Андрія КОТЛЯРЧУКА.

Ситуація

АВТОГОНКИ ПО-РАЙКОМ

Не думав Олександр Пилипей, начальник позавідомчої охорони Варвинського РВВС, що за півроку до пенсії наживе собі кровного ворога. Навіть у Афганістані, де підполковник Пилипей став кавалером ордена Червоної Зірки, було легше. А сьогодні у Варві, що на Чернігівщині, погрожують підполковнику неймовірними карами. А все через те, що Олександр Пилипей «неправильно» (як йому авторитетно згодом пояснили) зрозумів фразу, що «перед Законом всі рівні».

Одного разу РВВС проводив по лінії ДАІ рейд-перевірку. І треба ж було так трапитися, що напередодні до Варви завітало керівництво з обкому Компартії України. Микола Обидін, перший секретар райкому, як гостинний господар, розумів, що товариші-візитери не відмовляться помилуватися красівидами району. І коли ввечері поверталися гості до райцентру (протокол, складений дільничним ... стверджує, ц... милувалися ... родою), на ... з'явилися спі... ції, які вима... ся. Але ... й ... а відом... люди веселі, ... мував авт... ціонера і ... зачепивши й...

Довелося ... зусиль, щоб ... дія. Ним вия... секретар ра... Бойко. Дума... якому стані ... міліціонери, ... їм, коли вон... токол.

Протокол ... ли. А тепер ... «честь райк... не комуніст... винним зали... Пилипей, як... мав, що пер... рівні.

...

Чернігівсь...

Подробиці

НЕ СТАВ ХАТУ З ЛО

Акціонерний концерн «Черкаси» запросив до інвестицій в області італійської фірми «Бернуччі» та «Морденті», які вже встигли спорудити в Корсунь-Шевченківському завод для виготовлення полірованої гранітної плитки. А в Чорнобаї взяла підряд на цегельню польська фі... нових матер... ноші збудова... кою техноло... ська фірма «... дувати житл... виробничого ... «Азот».

Інформаге... ІКС».

Антиреклама

ДИМ «ГОЛУБОГО ВО

Панелі з написом «Небезпечно для життя» пропонують використовувати сумські пожежники в оформленні деяких марок вітчизняних телевізорів. Таких, скажімо, як «Весна-308». Нещодавно через коротке замикання в апараті виникла пожежа у квартирі № 68 по вулиці Харківській, 40/1. Вогонь вдалося погасити, а от врятувати... тири — ні... у диму. Це ... ва «голубого... чатку року. ... леприймачі ... 15 пожеж.

МА...
власний ... «Голосу У...
Суми.

МО ВЕЛИКИЙ ІДЕАЛ—ВОЛЮ

, та воно,
ти тут, у
утатів на
и всі —
о того ж

е про по-
ть «Укра-
ся у вас

ів у конц-
над цим
ати уже
и. То був
ала себе:
і що ж я
й зрозу-
уховність.
та квітка,
аїнського
ю своєї
в музиці
творчості
ні за сво-

ємо з гір-
ти: ми не
клаптика
нас заво-
ого не бу-
е для нас
табірний.
х королів,
ів і дик-

таторів — нас гнобили чужі. Перед обличчям Бога не маємо гріха насильства, але маємо ідеал волі. Отже, я горда, що я — українка.

— Ви вважаєте, що сьогодні прийшов час України?

— Я все життя мріяла про той час, коли побачу синьожовті прапори, почую музику дзвонів, зустріну дівчаток і хлопчиків в українському вбранні, які співають гімн безсмертя Батьківщині. Я вірила в це в школі, в університеті, в концтаборі, але коли я виходила з ув'язнення, вже якось не вірилося. Й отоді все невдовзі й сталося. Швидко й безповоротно, спокійно, без крові, а з молитвою, з вірою. Адже революції — це завжди жорстоко, в суспільстві тоді панує революційно - істеричний невроз. Та це ще не свобода.

Нелегко буде, бо українці на відміну від західних сусідів не мають власного психологічно закладеного ставлення до своєї державності. Ми й досі по духу дещо анархічні, і це не дуже добре. Люди повинні мати ідею, яка б їх певною мірою дисциплінувала й зорганізувала. Вона є — це наша духовність. Ми живемо в цьому світі не тільки заради того, щоб бути ситими й багатими, так само, як і зерно засіяне в землю не для того, щоб увібрати в себе всі соки. Зерно має прорости, і ми, люди, теж.

Це мають зрозуміти наші діти, а ми повинні зробити все, щоб не втратити нашу молодь. А зробити це зможемо тоді, коли усвідомимо: за нами — трагедія, перед нами — велика надія, тож не поводьмо себе, як раби, розмінюючи великі ідеали на дрібні досягнення. Великий ідеал свободи несумісний з людиноненависницькими ідеалами фашизму, комунізму, тоталітаризму, де вище людини партійний квиток.

— А за що вас засудили?

— Фактично за те, що я вам тільки-но сказала. Для сатанинської апокаліптичної влади найстрашнішим є національний ідеалізм.

Комуністична влада позбавила людину розуміння того, що кожен з нас—це зв'язок між землею і вищим духовним світом втілення духовності на землі. Коли людина це розуміла, влада карала її.

— Де ви відбували покарання?

— Жіночі політичні табори в Мордовії існують здавна. Свого часу там мучилися українські героїні Катерина Зарицька, Одарка Гусяк, Галина Дідик і багато інших. Мене ж заарештували 12 січня 1972 року. Тоді ж були заарештовані Вячеслав Чорновіл, Василь Стус, Михайло Осадчий.., трохи пізніше — мій чоловік, поет Ігор Калинець. Інкримінували мені власні вірші, і я потрапила в Мордо[illegible].

— І[illegible] таки ост[illegible] я задам вам жіноче запитання: ваш ідеал чоловіка?

— Їх два: мій чоловік поет Ігор Калинець і поет-мученик, мій побратим Василь Стус.

Вів бесіду Володимир СКАНЯ.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

—ЩЕРБАК

**атвердила
ередовища
ним і по-**

Не хочу
ну об'єд-
льній ме-
рироди.

те?

е, вже
я. Це ду-
мислитися
мати над
великий
міністерст-
осто. Бо
охорони
риродного
ще не має
су. Вер-
затверди-

**рспективи
ічної си-
?**

необхідно
конкретну

програму виживання народу, розраховану років на 10. В ній повинні бути передбачені перспективи забезпечення населення екологічно чистими харчовими продуктами, питною водою, а також охорони усього комплексу природи, без якої людина не може жити.

— Ви — лідер Партії зелених України, голова Української екологічної асоціації «Зелений світ», а тепер уже й міністр. Чи не збираєтеся зняти з себе якусь ношу?

— Я вже подав заяву на звільнення мене від обов'язків голови асоціації «Зелений світ». А в Партії зелених України зберігаю членство.

Володимир ОЛЕКСІЄНКО.

Ситуація

АВТОГОНКИ ПО-РАЙКОМІВСЬКИ

Не думав Олександр Пилипей, начальник позавідомчої охорони Варвинського РВВС, що за півроку до пенсії наживе собі кровного ворога. Навіть у Афганістані, де підполковник Пилипей став кавалером ордена Червоної Зірки, було легше. А сьогодні у Варві, що на Чернігівщині, погрожують підполковнику неймовірними карами. А все через те, що Олександр Пилипей «неправильно» (як йому авторитетно згодом пояснили) зрозумів фразу, що «перед Законом всі рівні».

Одного разу РВВС проводив по лінії ДАІ рейд-перевірку. І треба ж було так трапитися, що напередодні до Варви завітало керівництво з обкому Компартії України. Микола Обидін, перший секретар райкому, як гостинний господар, розумів, що товариші-візитери не відмовляться помилуватися краєвидами району. І коли ввечері поверталися гості до райцентру (протокол, складений дільничним інспектором, стверджує, що вони не лише милувалися тутешньою природою), на їхньому шляху з'явилися співробітники міліції, які вимагали зупинитися. Але [illegible]й був із [illegible]евих, а відом[illegible]о на Вар[illegible]щині люди веселі, тому він спрямував авт[illegible]біль [illegible]а міліціонера і [illegible]оїхав, [illegible]едь не зачепивши його.

Довелося докласти чимало зусиль, щоб зупинити аса-водія. Ним виявився другий секретар райкому Микола Бойко. Думаю, зрозуміло, у якому стані побачили його міліціонери, і що він говорив їм, коли вони складали протокол.

Протокол усе ж таки склали. А тепер іде боротьба за «честь райкому» (зауважу, не комуніста — О. Л.). І винним залишився Олександр Пилипей, який чомусь подумав, що перед законом всі рівні.

Олег ЛЯШКО.
Чернігівська область.

изов

РИЙШЛИ...

У Києві закінчується весняний призов на ужбу в армію. Тисячі юнаків одягнуть військове обмундирування, присягнуть на вірність Батьківщині. Похідні марші, сльози матерів, прощальні поцілунки коханих...

Все, як завжди! Без проблем, особливо, якщо враховувати існуючий Закон СРСР про військовий обов'язок та рішення Верховної Ради РСР і Ради Міністрів республіки про проходження воїнської служби юнаками на території країни!

— Якраз у зв'язку з цим проблем не виникає, — розповідає начальник відділу Київського військового комісаріату полковник Володимир Недеський. — Всім, хто бажає служити на Україні, надається така можливість. За її межі будуть відправлені лише ті, які напишуть особисту заяву. До речі, половина призовників такі заяви написали.

У нас проблема інша — понад 500 киян не явилися на призовні пункти, не бажаючи служити в армії. І не тому, що бояться їхати в ші регіони. Спрацювала негативна інформація про службу в армії, а інколи й неготовність юнаків до нелегких випробувань.

Але, незважаючи на ці обставини, можна казати, що весняний призов буде здійснено [illegible].

Василь АНДРУХІВ.
Фото Андрія КОТЛЯРЧУКА.

Подробиці

НЕ СТАВ ХАТУ З ЛОБОДИ

Акціонерний концерн «Черкаси» запросив до інвестицій в області італійські фірми «Бернуччі» та «Морденті», які вже встигли спорудити в Корсунь-Шевченківському завод для виготовлення полірованої гранітної плитки. А в Чорнобаї взяла підряд на цегельню польська фірма. Завод стінових матеріалів у Золотоноші збудовано за австрійською технологією. А югославська фірма «Рад» почала будувати житло для 440 сімей виробничого об'єднання «Азот».

Інформагентство «Євро-ІКС».

Антиреклама

ДИМ «ГОЛУБОГО ВОГНИКА»

Панелі з написом «Небезпечно для життя» пропонують використовувати сумські пожежники в оформленні деяких марок вітчизняних телевізорів. Таких, скажімо, як «Весна-308». Нещодавно через коротке замикання в апараті виникла пожежа у квартирі № 68 по вулиці Харківській, 40/1. Вогонь вдалося погасити, а от врятувати господаря квартири — ні: він задихнувся у диму. Це вже друга жертва «голубого вогника» з початку року. По області телеприймачі стали причиною 15 пожеж.

**Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».**
Суми.

Тривожний сигнал

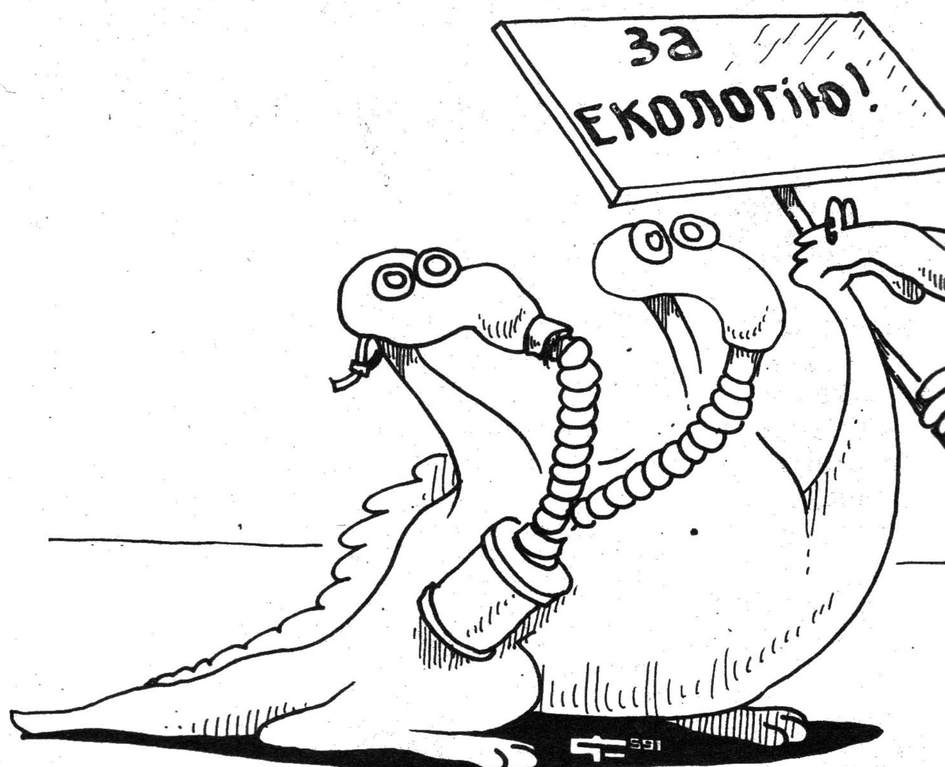

ЗНАЛИ Б, ЧИМ ДИХАЮ

У Вінницькому краєзнавчому музеї відкрито постійну експозицію з екології. Співробітники музею організували її не випадково, адже 449 підприємств області — екологічно небезпечні.

Серед безлічі експонатів найбільшу увагу відвідувачів привертає невелика таблиця, надана обласним відділом охорони здоров'я.

Захворюваність злоякісними новоутвореннями у Вінницькій області
чол.):

1980 — 248,5; 1981 — 25
261,0; 1983 — 263,9; 1984 —
— 272,2; 1986 — 286,8; 198
1988 — 317,7; 1989 — 317,8.

**Інформаційне агентство «
Мал. Сергія**

Дожилися!

Купони замість... шпалер

Миттєво зреагував найбільший в Донбасі ринок у Макіївці на чутку про відміну незабаром купонів. Якщо раніше у торговельних рядах їх збували по 20 копійок за знак карбованця, то зараз він у кращому випадку йде за п'ятачок. Цікаво, що вже набридлі всім «простирадла» продають поряд із шпалерами, які у великій кількості тут пропонують покупцям. Незважаючи на те, що Донбас не має своєї шпалерної фабрики, схоже, її відсутність у чомусь компенсується за рахунок купонів. **(УЦАІ).**

Реалії

ТРОХИ ЖИРУ З ПТАХА МИРУ

Жителі селища текстильників уже бачили чоловіка, який ніс у мішку спійманих голубів. А днями херсонці в самому центрі міста спостерігали і сам процес полювання. Молодик у зношеному одязі діловито розклав на асфальті нехитре причандалля: дерев'яну рамку з сіткою підпер кілком з прив'язаною мотузкою, насипав крихт хліба, а сам — заховався за дерево, тримаючи мотузку в руках. Почали злітатися на приманку голуби. Заплакала дівчинка, яка прогулювалася з мамою поблизу, побачивши, як б'ються у пастці птахи, хтось побіг телефонувати у комітет охорони природи, а «мисливець», швидко зібравши речі, зник, кинувши на наше прохання відрекомендуватись: «Ніколи — сім'ю треба годувати...».

**Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».**
Херсон.

Точка на карті

ЗАКАРПАТТЯ НА ДО

Етнографічні експозиції почали будувати на Україні майже сто літ тому. Нині маємо 5 музеїв під відкритим небом (усього по Союзу — 40). Один з перших таких музеїв знаходиться в Ужгороді, на схилах Замкової гори. Це, власне, невеличке село з кількома садибами, церквою, корчмою, школою, кузнею, водяним млином, сукновальнею, пасікою та придорожньою каплицею. Але це «село» не належить якомусь конкретному часові чи народові. Експозицію розташовано так, що ми одним поглядом бачимо все Закарпаття від долин
районів до гір.
де одвічно сусі
румуни, угорці.
експонати є свід
трьох століть, в
ті руками кілько
це не тільки дб
гається, а й слу
ньому. Усе, що
справжнє джере
для тих, хто бер
жити традиції н
тектури та наро
Щороку музей
ко 130 тисяч ві

Світлана КО
Ужгород —

Знай наших!

МИЛОСЕРДЯ МИМО

То не за холодильник платили три тисячі і не за телевізор сім-десять, не «Москвича» придбав Михайло Гук з Рівного за 43 тисячі на першому аукціоні в Здолбунові — то інвалідам і бідним платили вони на хліб щедрою рукою організа
сяч навару від
циту останні за
«милосердя».

**Сергій МЕ
власний ко
«Голосу Укр**
Рівненська о

Зверніть увагу!

ШАХТА ПЕРЕЇХ

Унікальну операцію виконала бригада В. Дяченка з тресту «Луганськшахтобудмонтаж» — вперше у світовій практиці перевезено і встановлено на новому шахтному стволі суцільний копер висотою з 20-поверховий будинок і вагою понад 1600 тонн. 50-метрову відстань подолано за одну зміну. Луганці скористалися новинкою ленінградських вчених — спеціальною тканиною, по якій колосальний вантаж ковзав. наче по кризі.
но мінімум пів
мічний ефект
адже надано ро
ток добрій пол
імені Леніна. М
застосування і
тах Донбасу, я
чекають перехо
гільні пласти.

**Серг
власний ко
«Голосу Укр**
Луганська об

ЛЮ

вищим духов-
ння духовно-
ди людина це
карала її.
бували пока-

літичні табо-
снують здав-
там мучилися
ні Катерина
Гусяк, Га-
гато інших.
вали 12 січ-
Годі ж були
ячеслав Чор-
тус, Михай-
рохи пізніше
поет Ігор Ка-
нували мені
я потрапила

ос- я
не запитання:
іка?
й чоловік по-
дь і поет-му-
атим Василь

Вів бесіду
р СКАНЯ.

то Миколи
ВСЬКОГО.

ВСЬКИ

інспектором,
они не лише
шньою при-
ому шляху
бітники842 мілі-
зупинити-
із евих,
Вар ціні
у він спря-
а мілі-
дь не

асти чимало
нити аса-во-
другий
у Микола
розуміло, у
чайли його
він говорив
ладали про-

к таки скла-
боротьба за
(зауважу,
О. Л.). І
Олександр
омусь поду-
законом всі

ЛЯШКО.
бласть.

ОДИ

Завод сті-
у Золото-
австрійсь-
А югослав-
почала бу-
440 сімей
об'єднання

«Євро-

КА»

даря квар-
адихнувся
руга жерт-
ика» з по-
ласті те-
причиною

Віталій
ТЕНКО,
пондент
».

Тривожний сигнал

ЗНАЛИ Б, ЧИМ ДИХАЮТЬ...

У Вінницькому краєзнавчому музеї відкрито постійну експозицію з екології. Співробітники музею організували її не випадково, адже 449 підприємств області — екологічно небезпечні.

Серед безлічі експонатів найбільшу увагу відвідувачів привертає невелика таблиця, надана обласним відділом охорони здоров'я.

Захворюваність злоякісними новоутвореннями у Вінницькій області (на 100 тис. чол.):

1980 — 248,5; 1981 — 257,2; 1982 — 261,0; 1983 — 263,9; 1984 — 266,2; 1985 — 272,2; 1986 — 286,8; 1987 — 296,0; 1988 — 317,7; 1989 — 317,8.

Інформаційне агентство «Євро-ІКС».
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Дожилися!

Купони замість... шпалер

Миттєво зреагував найбільший в Донбасі ринок у Макіївці на чутку про відміну незабаром купонів. Якщо раніше у торговельних рядах їх збували по 20 копійок за знак карбованця, то зараз він у кращому випадку йде за п'ятачок. Цікаво, що вже набридлі всім «простирадла» продають поряд із шпалерами, які у великій кількості тут пропонують покупцям. Незважаючи на те, що Донбас не має своєї шпалерної фабрики, схоже, її відсутність у чомусь компенсується за рахунок купонів. **(УЦАІ).**

Точка на карті

ЗАКАРПАТТЯ НА ДОЛОНІ

Етнографічні експозиції почали будувати на Україні майже сто літ тому. Нині маємо 5 музеїв під відкритим небом (усього по Союзу — 40). Один з перших таких музеїв знаходиться в Ужгороді, на схилах Замкової гори. Це, власне, невеличке село з кількома садибами, церквою, корчмою, школою, кузнею, водяним млином, сукновальнею, пасікою та придорожньою каплицею.

Але це «село» не належить якомусь конкретному часові чи народові. Експозицію розташовано так, що ми одним поглядом бачимо все Закарпаття від долин та підгірських районів до гір. Те Закарпаття, де одвічно сусідять українці, румуни, угорці. Споруди та експонати є свідками майже трьох століть, вони ніби зігріті руками кількох поколінь. Усе це не тільки дбайливо зберігається, а й служить майбутньому. Усе, що зібрано тут — справжнє джерело натхнення для тих, хто береться продовжити традиції народної архітектури та народних ремесел. Щороку музей приймає близько 130 тисяч відвідувачів.

Світлана КОРНІЄНКО.
Ужгород — Київ.

Реалії

ТРОХИ ЖИРУ З ПТАХА МИРУ

Жителі селища текстильників уже бачили чоловіка, який ніс у мішку спійманих голубів. А днями херсонці в самому центрі міста спостерігали і сам процес полювання. Молодик у зношеному одязі діловито розклав на асфальті нехитре причандалля: дерев'яну рамку з сіткою підпер кілком з прив'язаною мотузкою, насипав крихт хліба, а сам — заховався за дерево, тримаючи мотузку в руках. Почали злітатися на приманку голуби. Заплакала дівчинка, яка прогулювалася з мамою поблизу, побачивши, як б'ються у пастці птахи, хтось побіг телефонувати у комітет охорони природи, а «мисливець», швидко зібравши речі, зник, кинувши на наше прохання відрекомендуватись: «Ніколи — сім'ю треба годувати...».

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсон.

Знай наших!

МИЛОСЕРДЯ МИМОВОЛІ

То не за холодильник платили три тисячі і не за телевізор сім-десять, не «Москвича» придбав Михайло Гук з Рівного за 43 тисячі на першому аукціоні в Здолбунові — то інвалідам і бідним платили вони на хліб щедрою рукою організаторів: 80 тисяч навару від продажу дефіциту останні занесли в графу «милосердя».

Сергій МЕЛЬНИЧУК,
власний кореспондент «Голосу України».
Рівненська область.

Зверніть увагу!

ШАХТА ПЕРЕЇХАЛА

Унікальну операцію виконала бригада В. Дяченка з тресту «Луганськшахтобудмонтаж» — вперше у світовій практиці перевезено і встановлено на новому шахтному стволі суцільний копер висотою з 20-поверховий будинок і вагою понад 1600 тонн. 50-метрову відстань подолано за одну зміну. Луганчі скористалися новинкою ленінградських вчених — спеціальною тканиною, по якій колосальний вантаж ковзав, наче по кризі. В часі виграно мінімум півроку. Економічний ефект величезний: адже надано роботу і заробіток добрій половині шахти імені Леніна. Метод знайде застосування і на інших шахтах Донбасу, які вже давно чекають переходу на нові вугільні пласти.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».
Луганська область.

Футбол

МІЖ НАМИ — ВОРОТАРЯМИ

Зіграні матчі 15-го туру чемпіонату СРСР з футболу серед клубів вищої ліги: «Спартак» — «Металіст» — 2:0, «Шахтар» — «Торпедо» — 2:2, «Чорноморець» — «Динамо» (Мінськ) — 1:1, «Дніпро» — «Локомотив» — 2:0, «Памір» — «Арарат» — 2:1, «Пахтакор» — «Металург» — 0:0.

Але найбільша увага була прикута до Києва, де динамівці приймали лідера.

«Динамо» (Київ) — ЦСКА. 2:2 (1:1). Республіканський стадіон. 26000 глядачів. Суддя О. Горін (Кишинів).

«Динамо»: Кутепов, Ю. Мороз, Алексаненков, Деркач, Шматоваленко, Беца, В. Мороз, Заєць, Матвєєв (Грицина, 62), Юрченко, (Аненков, 46), Юран.

Голи: Масалітін (19), Юран (37), Кузнецов (79, у власні ворота), Брошин (80). На 69-й хвилині Кузнецов не реалізував пенальті.

Мавританський дворик київського стотисячника, де роздягальні команд, перед зустріччю нагадував сільський Будинок культури, до якого після тривалої відсутності зібралися знамениті земляки. З Італії приїхав чемпіон цієї країни Олексій Михайличенко, з Шотландії — Олег Кузнецов, з Греції — Геннадій Литовченко. А до цього додамо, що серед цієї відомої публіки були ще й футбольні функціонери з Ізраїлю, Англії. Роботи для журналістів було вдосталь.

Але почався матч — і вся ця метушня відійшла на другий план. Не нав'язуватиму своїх оцінок вболівальникам, бо вони й самі бачили цю гру, яку демонструвало телебачення. Однак не втримався від спокуси поставити кілька запитань — чи не найголовнішим дійовим особам зустрічі, воротарям Ігорю Кутепову та Михайлові Єрьоміну.

— Яке значення надавали цьому поєдинку?

М. Є. — Дуже велике. Кияни — завжди солідний подразник. До того ж, торік у двох матчах (чемпіонату і кубковому) я пропустив сім м'ячів. Дуже хотілося реабілітуватися.

І. К. — Прагнули зіграти з лідером достойно.

— Що побачили з воріт незвичайного?

М. Є. — Я весь час чекав неприємностей від Юрана. І Сергій таки покарав нас. Обіграв і Кузнецова, і мене. Відзначу мого колегу Кутепова, який парирував пенальті від нашого штатного виконавця таких ударів.

І. К. — Особливих сюрпризів не побачив. ЦСКА сьогодні дуже сильна команда, вона своєю грою нагадує «Спартак» у його найкращі часи.

— Вважаєте результат зустрічі закономірним?

М. Є. — Так. Моментів обидві команди мали однакову кількість.

І. К. — Цілком згоден з колегою.

— Хто ж буде чемпіоном СРСР-91?

М. Є. — Не вважайте мене нескромним: ми. Хоча попереду друге коло чемпіонату. Втім, постараємось шансу не впустити.

І. К. — ЦСКА матиме золотий фініш. Це, гадаю, ні в кого не викликає сумніву...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Що робити!

ЗАНЕДУЖАЛА ВИШНЯ

На рослини, як і на людей, нападають хвороби різного походження: клітинного, вірусного тощо. Різниця в тому, що ми в принципі самі можемо вилікуватися, а от рослинам потрібна допомога.

Цього літа найбільш поширена пошесть — всихання троянд та вишень, особливо повстяних (ще їх чомусь називають японськими).

Ми зв'язалися з науково-дослідним інститутом садівництва й попросили дати кілька порад.

Поради дані, причому різними спеціалістами. І зводяться вони ось до чого.

КОКОМІТОЗ — вірусна хвороба, що накопичується в кісточкових, тобто у вишнях, з клітинним соком. У результаті після цвітіння, як правило, всихають гілки. Їх треба нещадно зрізати — аж до живого. Щоб запобігти поширенню й розвиткові хвороби, навесні, до розпускання бруньок, треба робити голубе обприскування — 3-відсотковим розчином бордоської солі раз на тиждень. Тепер, коли зав'язалися плоди, дерева обприскують 1-відсотковим розчином, теж раз на тиждень.

РОЗАННА ЛИСТОВЕРТКА, майже невидима тля або попелиця, нападає на троянди з такою лютістю, що майже на очах листочки кущів сохнуть і згортаються, а потім опадають.

Зараз кущі починають квітнути. Щоб вони все ж потішили нас, їх також треба обприскувати. Рідина готується з досить поширеного препарату, що називається карбофос. У магазинах до нього додаються рекомендації для користування. Є ще один препарат, але він — дефіцитний. Це — децис, імпортний. Кому вдасться роздобути, вважайте, пощастило...

Людмила БАРАНЕВИЧ.

ПОГОДА

21—22 червня на більшій частині республіки нестійка погода: короткочасні дощі з грозами, місцями сильні зливи, град, шквали 17—22 метри за секунду. Температура вдень 21—27, вночі 11—16 градусів. На сході республіки вдень 30—35, вночі 17—22 градуси. На Київщині короткочасні дощі, гроза, місцями сильні зливи, град, шквали 17—22 метри за секунду. Температура — 22 — 27 градусів.

Черговий фельдкур'єр Костянтин ПАРИШКУРА.
Тел. 446-61-13.

ЗА ШВЕЙЦАРСЬКИМ СТОЛОМ

Уперше за всю історію екологічного міжнародного співробітництва були піддані такому глибокому аналізу актуальні проблеми сучасного стану навколишнього середовища на Україні. Як ми вже повідомляли, в Женеві відбувся семінар «Екологічний менеджмент на Україні: порівняння українського і західноєвропейського підходів». Цим цитанням присвячене інтерв'ю нашого кореспондента з одним із учасників семінару народним депутатом УРСР, заступником голови Комісії Верховної Ради УРСР з питань екології та раціонального природокористування Ю. КОСТЕНКОМ.

— Юрію Івановичу, семінар відбувся у Швейцарії. Чому саме там?

— У Женеві розташована штаб-квартира створеної в квітні цього року Міжнародної академії довкілля, покликаної сприяти підготовці фахівців та проведенню наукових досліджень у сфері екології. Ця незалежна організація має підтримку з боку уряду Швейцарії, Женевського кантону та Женевського університету, що співпрацюють з організаціями, які займаються проблемами довкілля під егідою ООН.

— Подібна штаб-квартира є й на Україні?

— Так. Вона створена в Києві у співробітництві з українсько-американським фондом «Відродження», який, до речі, брав активну участь у підготовці семінару. Проводився ж він не на Україні, а в Швейцарії ще й тому, що в цій країні нагромаджено великий досвід впровадження екологічно безпечних ресурсо- та енергозберігаючих технологій, утилізації відходів на всіх рівнях виробничої та побутової діяльності людини.

— Наскільки цей досвід важливий для нас?

— Корисного почерпнули ми багато. Це, мабуть, уперше на міжнародному рівні була не просто розмова, а прагнення швейцарських, українських, американських, французьких та інших науковців і практиків у галузі екологічного менеджменту знайти шляхи виходу України з екологічної кризи. І наші, й іноземні спеціалісти зійшлися на тому, що потрібна якнайшвидша розробка цілісної стратегії підготовки правових актів щодо захисту довкілля і здоров'я населення України. З урахуванням міжнародного досвіду потребує розробки концепція структури і функціонування державної системи управління, контролю та моніторингу навколишнього середовища. Необхідні також цільові комплексні програми захисту води, повітря, грунтів, рослинного і тваринного світу, харчових продуктів.

— Юрію Івановичу, мабуть, зі мною погодитесь, що навіть такого рівня заходи, як цей, не дадуть бажаного ефекту, якщо не будуть уражовані основні причини екологічного лиха.

— Ви маєте рацію. Я вважаю, що основними складовими частинами екологічної кризи в республіці є відсутність реального суверенітету і система господарювання. Внаслідок відсутності політичної та економічної влади в руках уряду України стали можливими надмірна концентрація важкої і хімічної промисловості та об'єктів енергетики на території республіки. Саме з цих причин будувалися (і сьогодні будуються) екологічно небезпечні виробництва, у тому числі і ядерні блоки АЕС, без урахування природно-географічних та інших факторів. І навіть просвітлення на майбутнє поки що нема. Бо відсутня власна екологічна політика. Надзвичайна ідеологізація та замкнутість суспільства сприяли (та й сприяють) приховуванню інформації про дійсний стан навколишнього середовища, уникненню відповідальності навіть за тяжкі злочини проти природи.

— Який же ви бачите вихід з такої ситуації?

— Якщо коротко, то це — реальний політичний суверенітет, економічна самостійність, справжня демократизація суспільства, перехід до ринкових форм господарювання, повернення закону на службу народу, а не могутнім відомствам. Треба зацікавити кожну людину у збереженні й охороні природи. А для цього треба, щоб вона була сьогодні, а не завтра господарем на своїй землі. Необхідно створити систему стимулів — фінансових, кредитних, цінових пільг для впровадження чистих, безвідходних технологій. Принцип: платить той, хто забруднює. Дуже важливо, щоб існувала неурядова система контролю за станом навколишнього середовища.

— А що пропонували іноземні спеціалісти?

— На їх думку, треба створити обмінний банк технологій, спрямованих на зменшення викидів і запровадження прогресивних процесів: припинити субсидії для тих галузей, які забруднюють навколишнє середовище; додержуватися міжнародних конвенцій у галузі охорони природи.

Користуючись нагодою, хочу щиро подякувати нашим зарубіжним друзям — професорам Б. Гаврилишину, Б. Джованіні, Х. Гаврилишин-Патрух та іншим, які дуже багато зробили для того, щоб відбувся цей семінар.

Інтерв'ю вів Володимир ОЛЕФІРЕНКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

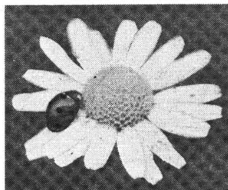

ОБГОВОРЮЄМО ПРОЕКТ ЗАКОНУ УРСР «ПРО ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА»

Стаття 48 проекту Закону звертає увагу на технічний стан транспортних засобів, від цього залежить кількість шкідливих викидів у навколишнє середовище, що покладає певну відповідальність на виробничників і експлуатаційників. Але цього недостатньо для забезпечення належної чистоти навколишнього середовища. Кількість шкідливих викидів залежить не тільки від технічного стану транспортних засобів. Об'єм і утримання шкідливих викидів, як свідчать наукові дослідження, значною мірою залежать від якості дорожнього покриття вулично-дорожньої мережі та інших містобудівних факторів.

Фото Олекси ВАЩЕНКА.

ЧИСТІШЕ ЇДЕШ — ДАЛІ БУДЕШ

Нині вулично-дорожня мережа міст республіки має більш як 50 відсотків удосконаленого дорожнього покриття. У переважній більшості за своєю якістю воно не відповідає вимогам світових стандартів безпеки руху. Темпи розвитку інтенсивності руху не пов'язано з темпами житлового і цивільного будівництва, а також з зростанням автомобілізації міст.

Якщо нині збільшити темпи будівництва (реконструкції) вулично-дорожньої мережі у 7—10 разів, то вони зможуть, за розрахунками фахівців, досягти темпів житлового і цивільного будівництва приблизно через 20 років.

За даними Московського автомобільно-дорожнього інституту, термін служби дорожнього покриття в містах нашої країни в 2—2,5 рази нижчий від нормативних (10 — 12 років). При цьому капітальні ремонти покриття виконують, як правило, без урахування передчасного його зносу.

Близько 70 відсотків дорожньо-транспортних пригод (ДТП) трапляється у містах і населених пунктах, а це, наприклад, означає, що в 1990 році в містах республіки загинуло в ДТП близько 7 тисяч і покалічено 25 тисяч чоловік.

Якщо звернути увагу на дані, одержані у Франції, про залежність між якістю дорожнього покриття і кількістю ДТП, то вони свідчать, що при зниженні якості дорожнього покриття від «доброго» (10 балів) до «задовільного» (7 балів), тобто всього на 3 бали, кількість ДТП зростає більш як в 2,5 раза. Отже, стає зрозумілим, чому така велика їх частка в містах. У жодній країні світу немає такого великого рівня забруднення навколишнього середовища і ДТП у містах, як у нашій республіці.

Помітний «внесок» у те, що якість дорожнього покриття в містах низька, дає відсутність нормативів їх проектування з урахуванням закономірностей навантаження транспортними засобами на міських вулицях та шляхах.

Сьогодні в деяких містах республіки проводиться робота по удосконаленню вуличного руху та автоматизації управління ним на найбільш завантажених ділянках. Це дає можливість економити до 10—12 відсотків пального і зменшувати кількість шкідливих викидів від транспортних засобів і ДТП до 15 відсотків.

На жаль, у республіці науково обгрунтована і цілеспрямована робота в цих питаннях не проводиться, хоч і є необхідний науковий і творчий потенціал, але він розрізнений і не використовується.

У проекті Закону вирішення цієї основної проблеми забруднення міст не передбачається. Тому пропоную доповнити його з урахуванням вищесказаного, а саме:

— доповнити ст. 24 першим абзацом «...навколишнє середовище в містах та інших населених пунктах на предмет його забруднення транспортними засобами, промисловими підприємствами та іншими виробництвами і впливу цього забруднення на загальний стан здоров'я жителів, які проживають у цьому середовищі. Вважати доцільним за результатами експертизи складати паспорти екологічного стану навколишнього середовища, що повинні використовуватись місцевими Радами як вихідні дані при розробці заходів (проектів) для зменшення техногенної дії автотранспортних засобів на жителів»;

— ст. 26, перший абзац доповнити «...є обов'язковим для виконання місцевими Радами»;

— ст. 35, продовжити абзац 4-й «...у тому числі від транспортних засобів» і доповнити її останнім абзацом: «грошову компенсацію у встановленому порядку жителям, які перебувають в забрудненому середовищі за рахунок тих, хто його забруднює»;

— ст. 37 доповнити: «...плата за забруднення навколишнього середовища шкідливими викидами від транспортних засобів встановлюється для власників транспортних засобів усіх форм власності залежно від їх технічного стану, від якого залежить кількість наднормативних шкідливих викидів»;

— ст. 38, абзац перший після слів «...природних ресурсів», доповнити словами «...за забруднення навколишнього середовища» і закінчити словами «...та на компенсацію від негативного впливу забрудненого середовища на здоров'я людей, які в ньому проживають»;

— ст. 48 доповнити абзацом «Власники автомобільних шляхів та міських вулиць і шляхів відповідають за технічний стан їх проїжджої частини, маючи на увазі, що якість дорожнього покриття впливає на кількість шкідливих викидів від транспортних засобів. Місцеві Ради зобов'язані розробляти і здійснювати проекти транспортного руху в містах, які дають можливість зменшувати об'єм шкідливих викидів від транспортних засобів. При необхідності зменшувати кількість транспортних засобів, що одночасно перебувають в русі на вулично-дорожній мережі, якщо інші здійснені заходи не забезпечують нормативного рівня чистоти середовища, в якому перебувають (проживають) люди.

В. РУДЮК, головний інженер Житомирського філіалу інституту «Укркомунремшляхпроект», кандидат технічних наук.

На книжкову полицю

ЗАКОН ПРОТИ ПРИРОДОГУБЦІВ

Нарешті, з'явилася хоч брошура (Андрейцев В. І. Екологія і закон: еколого-правова відповідальність. — Київ: Т-во «Знання» УРСР, 1991. — 48 с.), в якій розкриваються особливості юридичної відповідальності за недодержання еколого-правових норм і за екологічні правопорушення. З одного боку, її вихід у світ слід вітати. Бо тривогу викликають порушення законодавства про землю, що призводять до згубного їх стану внаслідок радіаційного, хімічного та іншого забруднення. І це видання певною мірою сприятиме охороні природи. З іншого боку, брошура викликає розчарування: вона переобтяжена застарілими правовими актами, які фактично втратили юридичну силу.

О. ВОЛОДИК.

«НІХТО НАШУ СПРАВУ ЗА НАС НЕ ЗРОБИТЬ»

Виступ по Українському телебаченню Прем'єр-міністра УРСР В. ФОКІНА 19 червня 1991 р.

Дорогі товариші, шановні громадяни!

Як ви мабуть і самі розумієте, звернутися до вас мене спонукали надзвичайні обставини, які склалися в основній ланці народного господарства — агропромисловому комплексі республіки.

Наближається найвідповідальніша пора року, про яку в народі кажуть: день — рік годує. Ми стоїмо на порозі жнив і підійшли до них за дуже складних умов.

А якщо до кінця відверто, то обстановка на селі сягає мало не критичної межі. Не буду посилатися на так звані об'єктивні причини, як це донедавна практикувалося. Хоча, справедливості ради, треба визнати, що сумний внесок в сільськогосподарські негаразди зробила природа. Наче насміхаючись над нашою економікою, змученою соціальними струсами, страйками, падінням обсягів і темпів виробництва, вона розділила територію республіки на дві частини: в більшості областей впродовж місяця не вщухала злива, утримувались низькі температури, а в інших вже й забули, коли падала на землю дощова краплина.

Проте, чи тільки природні умови спричинили таке становище на селі? Звичайно, ні. Парадоксально, але поганий жарт зіграли з нами саме демократичні процеси, спрямовані на оновлення суспільства.

Поза сумнівом, новий Закон про підприємство, усунення застарілих важелів, які останнім часом гальмували розвиток народногосподарського комплексу, демонтаж усієї адміністративно-командної системи принесуть свої плоди у найближчому майбутньому. Однак сьогодні всі ці процеси різко погіршили обстановку в народному господарстві і, передусім, на селі.

Давно вже немає обласних та районних нарад, з накачками та нудними промовцями, нема ні графіків, ні контрольних строків. Повна, як то кажуть, свобода.

То з якими «набутками» республіка підійшла до жнив? Ситуація скрутна. У ряді областей збиральна техніка підготовлена незадовільно. Бракує запасних частин. Через порушення виробничих зв'язків, незабезпеченість машинобудівних підприємств металом та комплектуючими виробами недопоставлено колгоспам і радгоспам 4 тисячі вантажівок, 3 тисячі тракторів, 10 тисяч тракторних причепів. Майже 2 тисячі комбайнів «Дон» завод «Ростсільмаш» поставив без жаток. До того ж ціни на сільськогосподарські машини зросли в середньому в 1,8—2 рази, і придбати техніку нині «не по карману» навіть економічно міцним господарствам. А що ж робити малорентабельним і збитковим?

Слід урахувати, що ціни на матеріально-технічні ресурси промислового виробництва і тарифи на послуги, що надаються сільському господарству, також зросли на 230 відсотків. Вартість будівельно-монтажних робіт — майже на 300 відсотків. А закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію підвищилися в середньому лише на 45 відсотків. Власне це й призвело до порушення цінового паритету на продукцію сільськогосподарського виробництва, якого припустився союзний уряд при проведенні цінової реформи.

Мені можуть закинути: Уряд України контролює чи не контролює ціни на сільгосптехніку, чи все пущено на самоплив? Відповідаю: оскільки 19-та стаття Закону про підприємство фактично розв'язала руки виробникам, **держава не має права втручатися у виробничий процес.** Отже, підприємствам надана повна свобода. То з ким мусить боротися Уряд? З Законом, що був прийнятий парламентом?

Як не прикро, але всі збочення, властиві нашій системі, в першу чергу — причому найвідчутніше, найболючіше — вдарили саме по селу, яке фактично опинилося в якомусь недоброзичливому оточенні. Дивіться самі: з одного боку, як вже було сказано, селян узяли в лещата виробники сільгосподарської техніки. З іншого — монополісти - будівельники, які нав'язують селу воістину кабальні умови. Це, звичайно, само по собі ненормально.

Але все ж таки першопричиною того, що село опинилося в, сказати б, жалюгідному фінансовому становищі, є невідповідні закупівельні ціни, які були підвищені на початку року після майже дворічної дискусії. А коли рішення врешті-решт було прийнято, виявилося, що вони істотно нижчі від оптових цін на мінеральні добрива, сільськогосподарську техніку тощо. Результат — відомий: чимало колгоспів і радгоспів з прибуткових опинилися серед нерентабельних чи малорентабельних.

Певне, зараз кожен, хто слухає мене, задає собі запитання: а куди ж дивився Уряд? Де був ти, Прем'єр-міністре? З повною відповідальністю заявляю: Уряд не посиденьки справляв, не перебував у ролі стороннього спостерігача, а, навпаки, аналізуючи ситуацію, шукав і знаходив вихід із скрути. Причому, ця робота тривала постійно. Наведу лише окремі факти.

Тільки за минулий рік з агропромислового комплексу було списано більш як 10 мільярдів карбованців боргів. У цьому році вже списано 714 мільйонів карбованців, які були витрачені на будівництво об'єктів соціально-культурного і побутового призначення і рахувалися за колгоспами і радгоспами на 1 жовтня минулого року. Майже повністю компенсовано сільському населенню витрати, пов'язані з підвищенням роздрібних цін, що становить 5 мільярдів карбованців. Уряд також вишукав можливість спрямувати понад 400 мільйонів карбованців на підвищення закупівельних цін на продукти тваринництва в районах Полісся, що межують з Росією і Білорусією, та в гірських районах. Окрім того, перерозподілено кошти між переробною промисловістю та льононосіючими господарствами. Ціни на льонопродукцію підвищено на 50 відсотків.

Частково відшкодовано колгоспам і радгоспам витрати, пов'язані із заготівлею у населення м'яса та молока, для чого виділено 60 млн. карбованців. Цілком ймовірно, що хтось зараз стинає плечима, мовляв: і це все, на що спромігся Уряд, проголосивши, що надає повний пріоритет розвиткові села? Дорогі співвітчизники, я вже втомився повторювати, що не можна розділити два яблука на трьох таким чином, щоб кожному дісталося по яблуку. Республіканський бюджет, вибачайте на слові, тріщить по всіх швах, і ми зробили для села все, максимально виходячи з обмежених можливостей.

Зважте, навіть за умови жорсткого дефіциту Уряд вишукав можливість за рахунок внутрішніх ресурсів та недопоставки іншим споживачам, виділити для агропромислового комплексу у повному обсязі — я підкреслюю, товариші, у повному обсязі — всі матеріальні ресурси, окрім лісу. Проведено велику роботу по матеріально-технічному забезпеченню газифікації сіл. Зокрема, узгоджено із заводами графіки поставок сталевих труб, згідно з якими відвантаження їх буде закінчено в жовтні поточного року. Кабінет Міністрів прийняв рішення про забезпечення сільських об'єктів газифікації приладами та обладнанням, для чого задіяно 27 машинобудівних підприємств республіки.

Отже, навряд чи можна звинуватити Уряд у бездіяльності. Проте, всі вжиті заходи виявилися недостатніми. Тому Кабінет Міністрів учора прийняв постанову про комплекс надзвичайних заходів по фінансовому оздоровленню села.

Саме на цьому я маю намір зупинити вашу увагу.

За якими принципами велася робота над цим документом? Було розглянуто два основні варіанти: або підвищувати закупівельні ціни, або виділяти колгоспам і радгоспам з республіканського бюджету кошти на придбання техніки, міндобрив по більш високих цінах.

Що криється за підвищенням закупівельних цін? Це — неминучий черговий виток зростання роздрібних цін, підвищення цін на колгоспних ринках і таке інше. Чи мав право Уряд зробити такий крок в умовах, коли населення й досі не може отямитись від безпрецедентного квітневого підвищення цін?

Запитання, вважаю, цілком риторичне. Крім того, підвищення в односторонньому порядку закупівельних цін означало б початок неоголошеної економічної війни з сусідніми республіками. Чи могли ми наважитись на це? Хіба всі ми не обурювалися свого часу діями Уряду Росії, коли без консультацій з нами було підвищено ціни на худобу, і наша республіка втратила мало не 50 тисяч тонн м'яса? Певен, що не варто діяти за принципом: око за око, зуб за зуб.

Розглянемо другий варіант, тобто варіант виділення коштів колгоспам і радгоспам на придбання матеріальних ресурсів. Як на мене, це те саме, що ходити в магазин чи на ринок з чужим гаманцем: адже чужих грошей не шкода! Отож, навряд чи керівники господарств замислювалися б, наскільки виправдана купівля тієї чи тієї техніки.

Зважаючи на це, ми прийняли, на наш погляд, єдиноможливе, якщо бажаєте — єдиноправильне рішення. Враховуючи фінансові можливості республіки, встановлено доплати до закупівельних цін на сільськогосподарську продукцію, яка реалізується в рахунок державного замовлення. На зернові культури ціни підвищуються на 43 проценти. Приміром, тонна гречки коштувала 950 карбованців, тож відтепер держава купуватиме її за 1358 карбованців. Підвищено також ціни на соняшник, цукрові буряки, продукцію тваринництва. Всі ці доплати коштуватимуть республіці майже 9 млрд. карбованців. Однак, я ще раз хочу підкреслити, що ці ціни поширюються тільки на продукцію, яку господарства продаватимуть у рахунок держзамовлення. Певен, що в такий спосіб ми вбиваємо одним пострілом відразу кількох зайців: по-перше, господарства будуть більш заінтересовані продавати вирощене саме державі; по друге, оптові й роздрібні ціни на продукти харчування не підвищуватимуться; по-третє, господарствам відшкодовуються додаткові затрати на придбання техніки, міндобрив тощо.

З метою компенсації додаткових витрат, що їх можуть зазнати підприємства та організації агропромислового комплексу і фермерські господарства, з 1 липня вони звільнені від платежів до позабюджетних фондів стабілізації економіки, і з 1 червня — від сплати 5-процентного податку з продажів матеріально-технічних ресурсів, використаних для потреб невиробничого характеру, а також за придбані основні фонди. Окрім того, з 15 червня знижено на 30 відсотків ціни на комбікорми. Отже, загалом держава бере на себе майже 10 з половиною мільярдів карбованців, які не надійдуть до бюджету республіки.

На жаль, останнім часом стосунки між господарствами і підприємствами набули якихось, вибачте на слові, протиприродних відтінків: стало мало не правилом, коли підприємства, користуючись знову таки, своїм монопольним правом, за першу-ліпшу трубу, метал, шифер, ліс, тобто за фондові матеріали, вимагають, аби господарства розплачувались передусім сільськогосподарською продукцією. Прийнята Урядом постанова має врегулювати і ці відносини.

І ще одна тема, неприємна і делікатна. Вам мабуть відомо, що віднедавна почастішали випадки, коли візитери найрізноманітнішого штибу поспішають до нашої республіки, буквально полюють на керівників господарств, прагнучи за великі гроші скуповувати урожай, як кажуть,— на пні. Ясна річ, республіка має будь-що захистити свій ринок, унеможливити вивезення сільгосппродукції за межі республіки, вдавшись навіть до такого непопулярного заходу, як встановлення жорсткого контролю на шляхах, в аеропортах, на залізничних вокзалах. Певен, що здолати це справжнє нашестя можна тільки за умови спільних зусиль з боку Уряду й широкої громадськості, оскільки розв'язати цю проблему лише силами співробітників Міністерства внутрішніх справ навряд чи вдасться, хоча й роблять вони чимало.

Наведу кілька прикладів. Цього року лише на залізничному транспорті попереджено майже 5 тисяч спроб неправомірного вивезення за межі республіки товарів широкого вжитку, зокрема, ста тонн вершкового масла, десятків тисяч пляшок горілки, великої кількості м'ясопродуктів, сиру, картоплі тощо.

Або такий факт. Шостого червня цього року на військовому аеродромі міста Бердянська було затримано орендований єреванською торговельно - посередницькою фірмою «Прогрес» літак АН-12, в якому виявлено більш як 10 тонн яловичини та 400 кілограмів вершкового масла. Вантаж був призначений для відправки до Єревана. Мені важко про це говорити, але факт є факт.

Дорогі товариші! Обставини змушують мене ще раз нагадати вам, що хліб — справа всенародна. Український селянин завжди славився працелюбством, і я цілком свідомий того, що коли б вдалося забезпечити його всім необхідним, мені, скоріше за все, не довелося б звертатися до вас сьогодні. Про що йдеться? Згідно з прогнозами наших спеціалістів, вчених — на полях вистигає непоганий урожай. Тож передусім я хотів би застерегти від будь-яких панічних настроїв. Повторюю ще раз: вистигає непоганий урожай, який ми мусимо зібрати без втрат. Ми не маємо права залишити на полях хоч крихту вирощеного! Я звертаюсь до народу України, до тимчасово непрацюючих, студентів, школярів, одне слово, до всіх працездатних, незалежно від того — чи вони селяни, чи мешканці міста — прийти на допомогу селу.

Отож, дорогі товариші, все залежить тільки від нас з вами, і ніхто нашу справу за нас не зробить. Зможемо згуртуватись, зібрати, зберегти і переробити вирощене, — будемо мати і хліб, і до хліба.

Щиро дякую за увагу.

Експрес-новини

Учора ввечері Б. Єльцин зустрівся з президентом США Дж. Бушем. Було обговорено проекти реформ нового президента Росії, а також шляхи їх підтримки Сполученими Штатами. Лідер Росії заявив, що добивається встановлення більш тісних контактів республіки з США, здійснення спільних програм у сфері сільського господарства, приватизації, підготовки менеджерів, конверсії, утворення російсько-американського банку.

* * *

Завершила роботу нарада міністрів закордонних справ країн — учасниць Конференції з питань безпеки та співробітництва в Європі, на якій було розроблено план консультацій та посередництва в справі врегулювання криз в окремих країнах регіону.

* * *

Сполучені Штати заявили прибалтійським республікам, що Вашингтон намагається добитися для них статусу спостерігачів на Конференції з питань безпеки та співробітництва в Європі. Держсекретар США Дж. Бейкер провів зустріч у Берліні з представниками Литви, Латвії та Естонії, під час якої розповів про кроки Сполучених Штатів в цьому напрямі. Було також обговорено хід переговорів республік із союзним керівництвом.

* * *

Прем'єр - міністр Польщі Белецький прибув до Сеула для триденних переговорів з президентом Південної Кореї Ро Де У та представниками ділових кіл. Під час візиту сторони підпишуть угоду про запобігання подвійному оподаткуванню та обговорять питання розширення двосторонньої торгівлі. У суботу Белецький відбуде до Токіо для зустрічі з прем'єр-міністром Японії Кайфу.

* * *

США, Великобританія і Франція дійшли висновку, що до виведення союзних військ з Північного Іраку необхідно розташувати там сили ООН для гарантування безпеки курдського населення.

* * *

За результатами дослідження Інституту менеджерів у Лозанні та Всесвітнього економічного форуму, Японія продовжує займати перше місце в світі щодо конкурентоспроможності, випереджаючи США та Німеччину.

Актуальне інтерв'ю

«ТЕ, ЩО КОЇВ ВЕРМАХТ,— ЗЛОЧИН»

На запитання кореспондента «Голосу України» відповідає Генеральний консул Федеративної Республіки Німеччина у Києві Хеннеке Граф фон БАССЕВІТЦ.

— Шановний пане Генеральний консул! Під час нашого першого інтерв'ю — близько двох років тому, коли я вибачився з приводу запитання, яке могло б здатися некоректним, ви відповіли, що некоректних запитань з боку журналістів не буває: адже вони просто прагнуть істини. Тож, пам'ятаючи ці слова, сьогодні дозволю собі почати інтерв'ю з запитання досить складного, але такого, відповідь на яке чекають наші читачі. Отже, п'ятдесят років тому Німеччина напала на Радянський Союз. В одній з тодішніх пісень співалося: «Киев бомбили, нам объявили, что началась война». Потім була суцільна трагедія: окупація, Бабин Яр... Як сьогодні, напередодні сумних роковин, почуває себе у Києві Граф фон Бассевітц — не як Генеральний консул ФРН, а просто — як німець?

— Так, наближається 22 червня, дата, коли півстоліття тому німецький вермахт почав коїти свої злочини. Але замислився я над цією темою ще тоді, коли вперше прибув на Україну. Німець може жити у Києві тільки тоді, якщо усвідомить, що саме трапилося п'ятдесят років тому. Ця тема завжди в моїх бесідах з українськими державними та політичними діячами, представниками громадськості. Причому ініціатива її обговорення далеко не завжди належить моїм співрозмовникам: про минувщину ми пам'ятаємо добре. Хочу підкреслити, що жодного разу мені не дорікнули. Навпаки, я відчував певне взаєморозуміння між вашими людьми і німцями, які свого часу або брали участь у війні, або були ще тоді дітлахами. Звичайно, це не стосується СС та їхніх місцевих колабораціоналістів. Думаю, процесові поглиблення нашого взаєморозуміння допоміг факт відкриття у Києві Генерального консульства ФРН (поряд з дипломатичним представництвом НДР, яке на той час уже функціонувало). Тим більше, що, дійсно, і в вашій, і в нашій історії були і гестапо, і Бабин Яр...

— Я перепрошую, що порушив цю тему...

— Навпаки, щиро вам вдячний. Адже ми прагнемо говорити відверто, як то кажуть, з відкритими картами на столі. І тільки тоді, коли не замовчуватимемо цю тему, зможемо прийти до спільних висновків. Підкреслю, що, приїхавши до Києва, я знав не все, але зустрічі з вашими істориками багато чого дали мені. Та й співрозмовники зауважували, що істина потрібна не тільки усім нам, але й нашим дітям.

— Війна зачепила кожну нашу сім'ю. Гітлер оголосив усіх,— і слов'ян, і представників інших національностей, які населяли Союз, Україну, — «недолюдками». У разі перемоги фашизму вони були приречені на знищення, а наша країна просто зникла б з географічної карти. Тому все, що пов'язане з війною, боротьбою проти фашизму, святе для наших співвітчизників. Проте часто на Заході доводиться чути запитання: коли ми, врешті-решт, припинемо згадувати про цю війну? Адже всі, хто воював проти німців, давно з ними помирилися — французи, англійці, американці. І тільки радянські люди пам'ятають про війну. Тож, мовляв, чи не досить? А яка ваша думка?

— Так, війна «пройшла» через кожну радянську сім'ю. Злочинна політика націонал-соціалістів, простіше кажучи — фашистів, була особливо жорстокою щодо Радянського Союзу. Найбільшої кількості жертв цієї злочинної війни зазнали саме ви. Росіяни, українці, білоруси, інші народи вашої країни ніколи не забудуть цієї війни. Так само, як і кожний німець. Але щодо вашої гези про те, що французи, англійці, голландці та інші давно примирилися з минувщиною, мушу сказати, що це — не зовсім так. Проте ці народи співпрацювали з нами, починаючи з 1945 року. І вони відчули, що німці ніколи у майбутньому не розв'яжуть війну. Протягом згаданого часу ці народи побачили також, що німці — непогані демократи. І в мирну годину, і під час численних конфліктів на світовій арені міжнародна громадськість усвідомила, що під демократичним керівництвом німці можуть бути гідними членами світової співдружності (втім, якщо залишатися чесним і вірним історії, то можна сказати, що й раніше мій народ був таким — до часів фашизму).

Знову таки слід визнати, що протягом понад сорока останніх років будь-який діалог між Федеративною Республікою і Радянським Союзом був просто відсутній. «Гаряча війна», як відомо, була продовжена «холодною війною», наші народи у цій війні були по різні боки, а в результаті наші країни мали неправильне уявлення одна про одну. Тому я вважаю історичною заслугою вашого керівництва, Президента М. Горбачова появу можливостей для нового діалогу в Європі, контактів між народами, зокрема — нашими. На зміну гаслам «холодної війни» приходять нові, конструктивні.

Я переконаний, що ваш народ ніколи не забуде війну. Але так само вірю, що можливості, які відкриваються, дадуть радянським людям нову уяву про мій народ. До речі, «нинішні» німці також дістануть можливість ближче ознайомитися з вашою країною (оскільки вони, у свою чергу, далеко не завжди мають про неї правильну уяву).

— Влітку 1989 року у Західному Берліні мене вразила така картина: пустир у центрі міста надзвичайно, здавалося б, привабливий для потенційних забудовників. Чому ж на місці ймовірно хмарочосу росте бур'ян? Німецькі колеги пояснили, що за фашизму саме тут розташовувалася штаб-квартира гестапо, згодом зруйнована війною. Так от, на цьому місці, щедро политому людською кров'ю, не хоче будуватися жодний німецький бізнесмен — з морально-етичних міркувань. Цей факт — доказовіше за десятки книг та виголошуваних політиками промов — переконав мене, що німецький народ вилікувався від гітлеризму. Ми, у свою чергу, поволі звільняємося від бацил сталінізму. Чи вбачаєте ви якусь перспективу його повернення на політичну арену — як у вас, так і у нас?

— Я не бачу будь-якої можливості повернення тоталітаризму. Народи, а я перш за все скажу щодо німецького, стали значно досвідченішими і ніколи нічого подібного добровільно терпіти не схочуть. Втім, хіба тільки про німців йдеться? Відтоді, як я живу на Україні (та й раніше, вивчаючи вашу країну), переконався: наші народи абсолютно надійно захищені від нової форми тоталітаризму. Захищені самим досвідом боротьби проти «власної» антидемократії. Звичайно, це не означає, що десь через сто років не виникнуть умови для появи тоталітаризму. Тому я вбачаю завданням нашого і вашого покоління потурбуватися про те, щоб все, пов'язане з тоталітаризмом, ніколи не було забуте, щоб онуки і правнуки чітко усвідомлювали, до чого він веде. Наш досвід — страшний для сучасників, але надзвичайно корисний для нащадків.

— Минула війна, звичайно, залишиться у пам'яті назавжди. Проте життя іде вперед. Якими ви хотіли б бачити перспективи наших відносин і що конкретно можна зробити для їх розбудови?

— 9 листопада 1990 року Президент М. Горбачов і Канцлер Г. Коль підписали договір, в якому обидві сторони заявили, що не забудуть історію і, водночас, висловили намір дедалі розбудовувати традиційно добрі відносини між нашими країнами. Договір, як відомо, ратифіковано і в СРСР, і у ФРН. Як конкретно втілюватиметься в життя цей намір — залежить від повсякденної праці, і вашої, і нашої. Економічне, наукове, технічне, культурне співробітництво — ось бодай деякі напрями. Плюс успішний розвиток загальноєвропейського процесу, який розпочався у Хельсінкі, і цими днями дістане новий позитивний імпульс на нараді міністрів 35 країн — членів НБСЄ в Берліні.

Отже, основа є. Треба працювати спільно.

— Дякуємо за бесіду.

Інтерв'ю провів Володимир САВЦОВ, редактор міжнародного відділу «Голосу України».

Інформ-шоу

СКІЛЬКИ «ВАЖИТЬ» ГОЛОС

У Калькутті кореспондент «Санді мейл» був просто приголомшений визнанням одного молодого хлопця. Продавцеві риби на південному базарі міста тільки-но виповнилося 18, його ім'я вперше внесено до списків виборців. Проте, як з'ясувалося, брати участь у голосуванні він буде не вперше. Під чужим ім'ям він бере участь у виборах з 1987 року. «На останніх виборах кожна сім'я у нашому кварталі,— розповідає він,— отримала по 2 кг рису від однієї з партій, і всі ми віддали голоси за її представника». Хлопець визнав за краще не називати цю партію.

КРАСИВО ЖИТИ НЕ ЗАБОРОНИШ

За наказом президента Буша були обнародувані дані про фінансування сумнівних поїздок Джона Сануну, керівника апарату співробітників Білого дому. Він обвинувачується у зловживанні службовим становищем в особистих цілях. Документи свідчать, що протягом останніх двох років. Сануну в 77 поїздках використовував військові літаки. Майже кожна третя з них проводилася за викликом різних об'єднань та організацій, котрі повинні були відшкодувати транспортні витрати. Крім того, чотири такі поїздки були суто приватними, а саме: польоти у персональний маєток у штаті Нью-Гемпшир, на відпочинок разом з дружиною на лижні курорти у Колорадо (у документах ця подорож записана як офіційна), подорож на автодром в Індіанаполісі та інші вояжі.

Для порівняння наведено дані про те, що один політ у Колорадо на військовому літаку обходиться у 30 тисяч доларів, а квиток в обидва кінці на звичайний авіарейс коштує приблизно 1.100 доларів.

Конгресмен-демократ Роберт Уайз, ознайомившись з фінансовим звітом, саркастично зауважив, що постає питання про те, чи повинна «авіакомпанія ейр-Сануну» продовжувати літати у таких масштабах, як це має місце нині.

НАРКОБІЗНЕС «ХІМІЧИТЬ»

На дев'ятій міжнародній конференції по боротьбі з розповсюдженням наркотиків, у якій беруть участь керівники служб із 32 країн Латинської Америки, США, Європи, Японії, представники Інтерполу дали інформацію про міжнародну діяльність наркомафії, нові маршрути контрабанди наркотиків та методи, що їх використовують злочинці у Латинській Америці.

Наприклад, стало відомо, що японські мафіозі встановили контакти з колумбійськими наркокартелями та організували контрабанду наркотиків у Японію, де один кілограм кокаїну коштує до 100 тисяч доларів.

Велику занепокоєність викликає також зростання підпільної торгівлі хімічними речовинами, які використовуються у виробництві наркотиків. Як повідомила колумбійська поліція, за останніх 6 років було конфісковано 3.200 тонн хімічних препаратів, призначених для підпільних лабораторій.

А ТЕПЕР СПРОБУЄМО ЗЛЕТІТИ...

(Закінчення. Початок на 1-й сторінці).

Спеціальний Песик в аеропорту необхідний.

З огляду на ті ж таки багажні потреби пасажирів.

Бо іноді багаж звичайнісінького пасажирського лайнера нагадує боєзапас якоїсь літаючої фортеці. Оту он гранату, що на знімку, а також порох, револьвер та сигнальну ракету (добре, що тільки сигнальну) — усе це знайдено серед багажу мирних пасажирів мирного аеропорту Бориспіль.

Інший везе кудись свою невлаштованість.

Ще інший — любов.

А ще хтось — просто сам себе, коханого.

От і спробуй злетіти з усім оцим разом.

Вихід один — треба розвивати індивідуальний авіатранспорт. І тоді кожен везтиме те, що йому треба, нікому не заважаючи. Не треба буде реєструватися, стояти в чергах, спати на валізах, а також зненацька летіти до Стокгольма— тоді, коли тобі конче треба до Стамбула.

Та й Спеціальний Песик спочив би — хіба у нього мало своїх справ, цікавіших, аніж винюхувати наркотики.

Але поки що — літайте літаками!

Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА**.

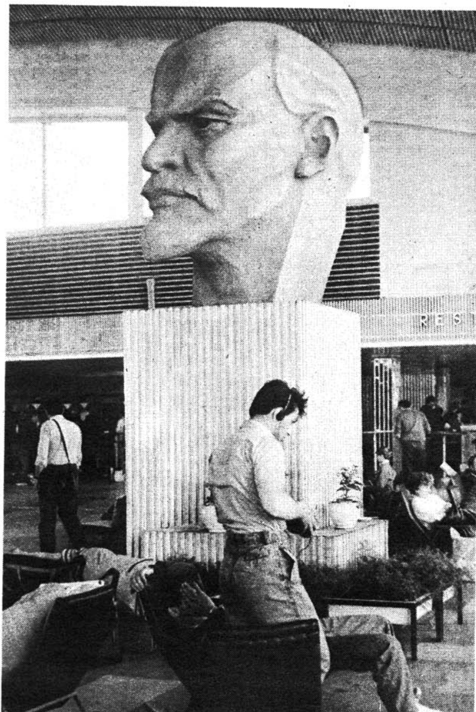

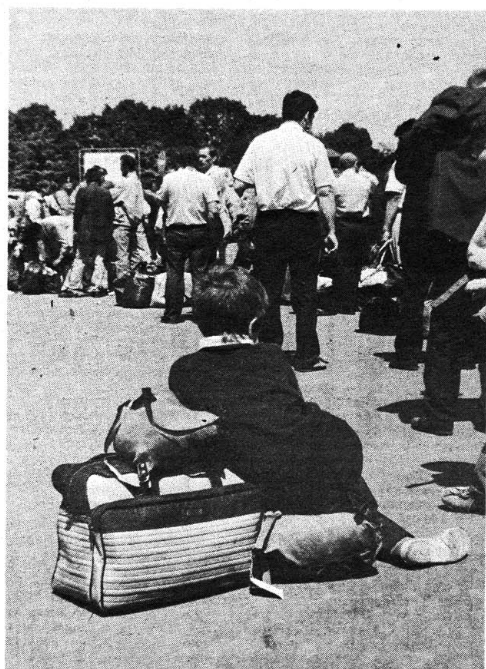

ПРИЇЗДІТЬ, ПОВЧІТЬСЯ!

Добропільський район — на північно-західній околиці Донеччини. А тутешню Криворізьку сільраду, яка об'єднує дев'ять населених пунктів, інакше, як глибинкою, не називають. Ще донедавна половина цих сіл була в ранзі «неперспективних». Сьогодні ж, пише громадсько-політична газета Донецької обласної Ради народних депутатів **«Жизнь»**, завдяки старанням місцевих народних депутатів тут відбуваються докорінні приємні зміни. Скажімо, у селі Завидо-Кудашове завершується спорудження Будинку культури, ведуться оздоблювальні роботи у приміщенні нового торгового центру, зводиться новий дитячий садок, будується стадіон.

Інтенсивно оновлюються й інші села. У самому Криворіжжі діють чудовий торговельний комплекс, Будинок культури, аптека, лазня. Нещодавно стала до ладу хлібопекарня, її продукція відразу ж набула доброї слави у всіх селах сільради. З'явилася і нова красива вулиця двоповерхових котеджів, з водопроводом та іншими комунальними зручностями.

Звідки ж гроші на такі щедроти для людей? — запитає читач.

На території сільської Ради — три колгоспи: «Червоний партизан», імені Чапаєва та імені 1 Травня. Усі вони завдяки дбайливому господарюванню хліборобів і тваринників — високорентабельні, мають значні прибутки. Отож з ініціативи депутатів сільради і об'єднали свої зусилля, щоб якнайповніше забезпечувати соціальний розвиток, добробут сільських трударів. На сесіях сільської Ради депутати обговорили такі злободенні питання, як ефективне використання землі, подання допомоги багатодітним сім'ям і самотнім непрацездатним громадянам, розвиток особистих підсобних господарств колгоспників, створення належних побутових умов селянам. З 18 наказів, які дали виборці депутатам, половину вже реалізовано.

Приїздіть сюди, переконаєтесь, закликає газета, як можуть народні обранці не на словах, а на ділі служити людям.

НА ШПАЛЬТАХ ПРЕСИ РАД

«Слово Ради» — нову газету з такою назвою, засновану обласною Радою народних депутатів, стали одержувати в цьому році трудящі Житомирщини. Виходить вона щотижня, розповідає про роботу місцевих Рад, про діяльність народних депутатів, життя трудових колективів міста і села, про їх участь у перебудові, різко критикує негативні явища нашого сьогодення.

Свої друковані видання створили останнім часом і численні інші Ради народних депутатів — обласні, міські і навіть окремі районні. У Києві з'явився тижневик «Хрещатик». Надходять до передплатників нові обласні газети «Буковинське віче» (Чернівці), «Жизнь» (Донецьк), «За вільну Україну» (Львів), міські «Слобода» (Харків), «Чернігівські відомості», «Запорізька Січ», «Ладижинська газета» та інші.

Оскільки суспільно-політична і тематична спрямованість цих видань близька і співзвучна газеті Верховної Ради УРСР, редакція «Голосу України» вважає за свій обов'язок всіляко підтримувати місцеву пресу Рад, розповідати читачам республіки про її актуальні публікації, про творчі пошуки журналістів, передруковувати цікаві статті та інформацію.

Сьогодні вміщуємо першу добірку матеріалів під рубрикою «НА ШПАЛЬТАХ ПРЕСИ РАД».

ПЛЕКАЙМО ДУХ І РОЗУМ

Чернівецька обласна Рада народних депутатів виділила з обласного бюджету на 1991 рік 700 тисяч карбованців у фонд розвитку народної освіти Буковини. Цей фонд звільнено від сплати податків та інших зборів. Трудовим колективам підприємств, господарств, об'єднань і громадських організацій області рекомендовано вносити до нього вільні кошти. Вони будуть використані, пише газета **«Буковинське віче»**, на зміцнення матеріальної бази шкіл та інших установ освіти, організацію нових навчальних закладів, видання підручників, вивчення і вдосконалення знання рідної мови, подання матеріальної допомоги працівникам і ветеранам системи народної освіти, дітям, які зазнали біди.

У затвердженому виконкомом обласної Ради Положенні про фонд розвитку народної освіти Буковини зазначається, зокрема, що прибутки фонду, крім бюджетних коштів, формуються також за рахунок добровільних внесків державних і кооперативних підприємств, пожертвувань радянських та іноземних громадян, доходів від організації платних заходів — спеціальних лотерей, аукціонів, виставок, ярмарків, видавничої діяльності.

Головна мета фонду — плекати в юного покоління сучасний дух і розум.

НА ТРЬОХ ОДНІ ШТАНИ

«Одні штани на трьох, або Пріоритет села крізь призму торгівлі» — під таким заголовком газета Львівської обласної Ради народних депутатів **«За вільну Україну»** надрукувала бесіду з головою місцевої облспоживспілки А. Лебедєвим. Тема бесіди — проблеми торгівлі на селі в умовах переходу до ринку.

Найбільш подразливе нині для споживача явище у сільській торгівлі, вважає Анатолій Іванович, несправедливий принцип розподілу наявних товарів. Особливо тепер, при наших нестатках, коли треба ділити одні штани на трьох і одну спідницю на 2,5 жінки. У багатьох районах, каже він, розподільчу функцію реалізації товарів, за винятком тих, що під заготівлі, взяла на себе нова влада. Кожна праска, кожен млинок для кави продаються лише за довідками виконкомів. Але то крапля в морі потреб, тому люди невдоволені.

Не все гаразд і в розподілі товарів під заготівлі. Часто одні люди здають заготконторі м'ясо, а інші за «липовими» довідками купують дефіцити. Напевно, для багатьох не секрет, продовжує А. Лебедєв, що численних власників автомашин, відеоапаратури, музичних центрів визначали не рекордна кількість зданого м'яса і навіть не райспоживспілка. Ці списки по кілька разів переписувалися у райвиконкомах, аж поки в них не стали фігурувати потрібні люди...

На запитання, чи відчуває нині кооперація посилення до себе уваги з боку нової влади у зв'язку з Законом про пріоритетність соціального розвитку села, керівник сільської торгівлі відповів: і так, і ні. Обласна Рада народних депутатів прийняла з цього приводу відповідну ухвалу, але чи є реальні шанси її виконати? Тепер кооперацію так обклали з усіх боків податками, що чи не доведеться лізти в боргову яму. Величезні відрахування до центру зажадала держава, встановлено оплату земельної ренти, трудових ресурсів, був податок на шляхи, а тепер введено ще й на «кінські сили», тобто на транспорт. В районах області треба будувати хлібозаводи, товарні бази, склади, торговельні центри, а грошей не вистачає. Звернулися до обласної Ради, щоб, як це роблять в Одеській і Кіровоградській областях, допомогли сільській торгівлі. Але не те що допомоги — і відповіді досі не одержали.

Принагідно А. Лебедєв наводить такий факт: свого часу ринок Львова належав облспоживспілці. За останні три роки на його розвиток і реконструкцію було вкладено майже чотири мільйони карбованців. Тепер тут створено міську асоціацію «Крам», яка прибрала все до своїх рук і вимагає від кооператорів за оренду ларків по 150 — 170 карбованців.

— Якщо Львову не потрібні додаткові ресурси м'яса, ковбас, овочів і фруктів, то ми підемо з міських ринків, заявляє керівник облспоживспілки.

Мало що вдається і за рахунок бартерних угод з іноземцями. Можна було, б, скажімо, обміняти концентрований яблучний сік на дефіцитні жіночі колготки чи ті ж імпортні штани, так на заваді стала обласна комісія у зовнішньоекономічних зв'язках. Уряд так обклав бартер податками, що займатися ним стало взагалі невигідно.

Отож, і виходить, як у тій приказці: пани — на трьох одні штани.

КОМП'ЮТЕРИ НАРОДЖУЮТЬСЯ... У ЛАДИЖИНІ

Борис Никифорович Висоцький — пенсіонер, який понад двадцять років працював на Ладижинському ферментному заводі, що на Вінниччині. За фахом — технолог органічного синтезу. А до нього люди йдуть за консультацією як до великого знавця електронної техніки. Адже він сам конструює... комп'ютери.

Орган міської Ради народних депутатів «Ладижинська газета» надрукувала нещодавно інтерв'ю з цією цікавою людиною. Подаємо витяги з названої публікації.

— Борисе Никифоровичу, ви, мабуть, єдина людина у нас в Ладижині, що самостійно зібрала три комп'ютери. Розкажіть...

— Перший комп'ютер я зібрав у 1987 році.

— Скільки часу ви витратили на збирання його?

— Розумієте, я раніше ніколи не стикався з комп'ютерами. Для мене це зовсім нова справа. Десь у 1985-му я зацікавився «комп'ютерною темою» і два роки пішло на те, щоб зібрати потрібні деталі, розібратися в схемах, у «внутрішніх органах» комп'ютера. А журнал «Радіо» саме тоді розпочав друкувати доступні схеми комп'ютера.

— А де ви берете деталі?

— Чесно кажучи, де доведеться. На «чорному ринку», з рук у людей, що працюють на заводах і крадуть там. Образливо і неприємно виходить, що купуєш крадене, причому до того ж переплачуєш чимало. Але іншого виходу немає. Наша промисловість таких деталей для любителів не випускає.

— А чи не простіше купити готовий, випущений промисловістю комп'ютер?

— Ні, не скажіть. Навіть якщо у мене була б можливість купити готовий комп'ютер, я б цього не зробив. Самому збирати, ремонтувати, нарешті запускати його — ось справжнє заняття для мислячої людини. Мене цікавить не стільки комп'ютер, скільки технічна підготовка його до роботи. Сам по собі він мені не потрібний. Приміром, одна справа їздити машиною і зовсім інша — знати її механізм, улаштування. Готовий комп'ютер — для мене нецікаво. Знаєте, у мене є кінокамера. Спочатку я знімав фільми — сімейні хроніки, звичайно, сам проявляв плівки, робив кольорові слайди. Але як тільки навчився цьому — мені стало нецікаво. «Перехворів» акваріумом. А комп'ютери — неосяжне поле діяльності.

— Після першого було ще два?

— Другий свій комп'ютер я спаяв через рік-півтора. А в 1990-му — третій.

— А четвертий будете робити?

— Ні. Поки що трьох досить. Мій останній комп'ютер об'єднує функції першого і другого, ще й до того свої специфічні має. Розбиратись у ньому — роботи на три роки.

— Борисе Никифоровичу, чи було у вас захоплення, яке допомогло у теперішньому хобі?

— Звичайно. Я — колишній радіолюбитель. Це моє найдавніше хобі, ще з 1947 року. Спочатку збирав приймачі, пізніше — магнітофони. Працюючи у Кемерово, отримав першу категорію короткохвильовика і навіть свій позивний.

— Це давало вам можливість...

— Можливість зв'язуватися з будь-яким куточком світу, спілкуватися. Тоді у мене були «радіодрузі» в Бразилії, Аргентині, Норвегії, Перу, Італії, Чилі, я вже не кажу про Радянський Союз.

— Як же ви спілкувалися з ними?

— У короткохвильовиків є спеціальний любительський код, так званий нью-код. Загалом, суміш кодових та англійських слів. Був у мене такий випадок. Японець розказував про свою сім'ю, яка складається з його батьків, дружини, дочки, сина та... мяу-мяу. Не знаючи, як кіт нашою мовою, він ужив універсальне мяу-мяу.

— Борисе Никифоровичу, фото, акваріум і навіть кіно — це все захоплення вчорашнього дня. А сьогодні у вас комп'ютери. Ви складаєте програми для них? Скільки програм і яку мову програмування ви знаєте?

— Ігрових програм сорок, а технічних — 15—20. Програмую на мовах «Бейсік», «Ассиблер», також на машинних кодах. Мова програмування входить у той процес пізнання, який мене цікавить. Без знання її неможливо спілкуватись, а тим більше працювати з комп'ютером. Перед вами німе спаяне залізяччя і все.

— Як ви думаєте, чому у нас на підприємствах не використовуються комп'ютери?

— Ну, чому ж не використовуються. Є комп'ютери на ДРЕС, на ферментному. На останньому, наприклад, друге виробництво керується комп'ютерами. От якби ви запитали, чому люди, котрі працюють на підприємствах, не зацікавлені в їх використанні?

— Запитую, чому?

— Ми всі — вихованці тієї системи, що стригла всіх під одну гребінку. У наших людей немає зацікавленості у набутті якихось «додаткових» знань чи умінь. Навіщо? Окладна система зрівняла всіх: працюєш на 100 відсотків — отримуєш оклад, не працюєш — отримуєш той же оклад. Ми, на жаль, забули непоганий принцип соціалізму: «Від кожного за здібностями, кожному — по праці». Теперішній стан речей — результат багаторічної «зрівнялівки».

— **Чи тільки її?**

— Ні. Наприклад, по телебаченню розповідають про будівництво заводу по випуску радянських відеомагнітофонів. Здавалось, ми повинні радіти, чи не так? Але продукція заводу вже сьогодні «постаріла». То навіщо вкладати гроші в те, що нікуди не годиться? Навіщо винаходити велосипед? Ми далеко відстали від Заходу. Це реальність. До речі, так було не завжди. В 50-ті роки наші ВСЕМи вважалися найкращими у світі. Але трапилося те, що трапилось: ми розгубили «світлі» голови. На щастя, не всі. І тепер у нас чимало розумних людей. Ми маємо зацікавитися новинками техніки. Впроваджувати і використовувати їх...

Наприкінці авторка цього інтерв'ю **Н. Столяр** пише:

«Я ще довго сиділа і розмовляла з людиною, якій щиро заздрю. Заздрю її вмінню щиро захоплюватися чим-небудь, дивуватися, відкривати що день щось нове, зрештою, знаходити це нове!».

Так починалася війна

До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни

Пам'ять стукає в наші серця, постійно нагадуючи про тих, кого вже немає з нами. Нагадують про них, на превеликий наш сором, і кістки сотень тисяч і досі не похованих воїнів, які біліють на полях і в лісах нашої країни і далекого і близького зарубіжжя, де вже починають не тільки забувати про велич подвигів наших співвітчизників, а навіть і зносити пам'ятники їм.

А починалася війна для нас трагічно. О третій годині п'ятнадцять хвилин 22 червня 1941 року фашистська Німеччина без оголошення війни завдала по нашій країні удару величезної сили. Тисячі і тисячі ворожих гармат раптово відкрили вогонь по радянських прикордонних заставах, по військових штабах, вузлах зв'язку і районах дислокації частин Червоної Армії. Авіація провела масовані нальоти на Мурманськ, Каунас, Мінськ, Київ, Одесу, Севастополь. Особливо сильних ударів було завдано по аеродромах, на яких знаходилися бойові літаки. В результаті наша авіація втратила 22 червня близько 900 літаків тільки на землі із 1200 знищених того дня. І нічого дивного в цьому немає. Адже німецька авіація досконало знала дислокацію аеродромів, на яких були скупчені літаки в основному найновіших конструкцій. Тільки з жовтня 1940 року по 10 червня 1941 року відбулося 185 порушень нашого кордону німецькими літаками, при цьому з 1-го травня по 10 червня — 91, а з 10 по 22 червня — 94. Доповідав про це Сталіну та Молотову не хто інший як Берія, який і створив ситуацію на аеродромах, вигідну для німців, тому що взяв в руки НКВС переобладнання аеродромів для літаків нових конструкцій. Ці ж літаки були зосереджені на порівняно невеликій кількості аеродромів, достеменно відомих німцям. Проте і в цих умовах радянські льотчики протягом першого дня війни здійснили близько 6 тисяч вильотів і збили в нерівних сутичках понад 200 фашистських літаків. Першими прийняли на себе удар фашистів наші прикордонники. На Ковельському напрямку особливою стійкістю відзначився Любомльський прикордонний загін під командуванням підполковника Г. Сурженка. Прикордонники 9-ї застави цього загону за день бою в оточенні знищили до 600 фашистів. Майже всі бійці і командири 8-ї застави цього ж загону полягли смертю хоробрих. 11 днів і ночей біля села Скоморохи захищала кордон 13-а застава лейтенанта О. Лопатіна 90-го Володимир-Волинського прикордонного загону. Коли всі блокгаузи і дзоти в опорному пункті були розбиті, прикордонники перейшли в підвальні приміщення і продовжували вести бій, в якому разом з ними брали участь дружини та діти командирів.

Безприкладний героїзм виявили гарнізони дотів, якими командували молодші лейтенанти Д. Куліш, В. Данін, П. Чаплін. У ворожому оточенні став безсмертним гарнізон Брестської фортеці, де були представники 30 національностей. Уже в перші дні поряд з іменами льотчиків росіянина П. Харитонова і білоруса М. Гастелло стало відомим ім'я льотчика - українця П. Бринька, удостоєного звання Героя Радянського Союзу. Подвиг капітана М. Гастелло повторили у числі 388 героїв 11 національностей 52 українці та уродженці України протягом війни. У числі учасників 319 повітряних таранів, воїнів семи національностей, — 55 українців та уродженців УРСР.

22 червня опівдні радіо передало Звернення Комуністичної партії і Радянського уряду до радянського народу. В ньому містився заклик до тісної єдності, самовідданості у боротьбі з загарбниками. Звернення закінчувалося словами: «Перемога буде за нами!». Нині на адресу комуністів лунає багато критики і слушної, і безпідставної. Але всім нам слід пам'ятати, що близько трьох мільйонів комуністів віддали своє життя за нашу Перемогу, так само як і мільйони безпартійних.

Поразки і катастрофи Червоної Армії на початку війни пов'язані з рядом факторів. Як зазначає Д. Волкогонов (останнім часом він був усунутий силами, не зацікавленими у відтворенні повної правди про війну, від участі у створенні десятитомника про Велику Вітчизняну війну), коли мова йде про помилки керівництва країни, які привели до катастрофічного початку війни, то починати треба не з 1940 року і навіть не з 1937-го, а з середини 1918 року. З усуненням лівих есерів (єдиних союзників більшовиків) у нашій країні почав швидко розвиватися тоталітаризм, який і вивів на орбіту Сталіна. На мій погляд, слід також не забувати, що навіть в умовах сталінського «стрибка» в соціалізм наш багатонаціональний народ зробив все можливе і неможливе, щоб, незважаючи на репресії, голод 1933 року, збудувати фундамент могутності нашої країни в роки перших п'ятирічок. Незважаючи на помилки і прорахунки, викликані впливом командно-адміністративної системи, значний внесок у цей процес зробила і Комуністична партія, в рядах якої були і справжні діячі, а не тільки берії, абакумови, єжови, кагановичі, ворошилови, мехліси...

Аналізуючи причини наших поразок, ми приходимо до висновку, що більшість з них пов'язана з невмінням розпорядитися ресурсами, які створив наш працелюбний народ. На перше місце висуваються кадри, їх моральний стан, здібності та досвід. Тут і не можна обійти страшний 1937 рік. Тільки з травня 1937 року по вересень 1938-го було репресовано 39.761 командир і політпрацівник Збройних Сил СРСР. Всього ж по Наркомату оборони тільки з 1937 по 1939 рік репресіям піддано три з половиною — чотири мільйони чоловік. Багато загинуло в таборах та в'язницях.

В результаті на початок війни тільки сім відсотків командирів нашої армії мали вищу освіту, а 37 відсотків не пройшли повного курсу навчання навіть в середніх військово-навчальних закладах. Армія була фактично без справжнього керівництва і деморалізована репресіями. Сталін свого часу відкинув запропонований Генеральним штабом план організації оборони західного кордону, не погодився він і з тим, що в разі нападу Німеччини, головним буде Смоленсько-Московський напрямок. Тому в поразках і катастрофах 1941 року були звинувачені такі люди, як командуючий Західним фронтом Герой Радянського Союзу Д. Павлов та інші.

Слід також пам'ятати, говорячи про наші поразки 1941 року, що не завжди робили правильні висновки з розвідінформації. Не кажучи вже про легендарного Зорге, інформацію якого ігнорували, вважаючи його агентом-двійником, часто ігнорували або подавали в перекрученому вигляді інформацію легендарного розвідника Л. Треппера, який був керівником майже всієї розвідсітки нашої країни в Європі. Досить тільки назвати записку керівника нашої військової розвідки генерала П. Голікова, яку він розіслав по всіх ланках розвідки і яка була реакцією на інформацію про наближення війни з боку Л. Треппера: «Всі документи, які вказують на близький початок війни, повинні розглядатися як фальшивки, які походять із британських або навіть і німецьких джерел». І все це з метою прислужити Сталіну і підтвердити його хибну версію, що війни в 1941 році не буде. Не можна не згадати і про подвиг керівника інформаційного відділу нашої розвідки підполковника В. Новобранця, який всупереч Сталіну, Г. Жукову та П. Голікову, ризикуючи життям, розіслав у війська розвідзведення № 8, де йшлося про реальну загрозу війни і про концентрацію на наших кордонах ворожих військ.

Згадаємо також наслідки пакту про ненапад 23 серпня 1939 року між Німеччиною та СРСР, який, що б там не говорили деякі історики, фактично дав можливість Гітлеру вести війну в Європі на один фронт, не кажучи вже про антиправові секретні протоколи до цього пакту і про договір про дружбу та кордон між Німеччиною та СРСР від 28 вересня 1939 року, після якого було припинено ідеологічну боротьбу з фашизмом. Вінцем цієї політики стала «Заява ТАРС», яка заперечувала чутки про війну. Як правильно зазначають деякі історики, спочатку Сталін вводив в оману своє оточення, а цією заявою запаморочив свідомість радянських людей. За три тижні наші війська, незважаючи на винятковий героїзм наших солдатів, втратили 3500 літаків, 6000 танків, понад 20000 гармат та мінометів, 200 складів. А до 18 листопада 1942 року армія втратила понад 11 мільйонів чоловік. За цими цифрами можна і треба простежити долі людей, наприклад, радянських військовополонених, про яких до недавніх часів ми нічого не писали. А це, за підрахунками деяких спеціалістів, — близько 6 мільйонів 200 тисяч чоловік. Тільки в 1941 році в полон потрапили 3,9 мільйона радянських солдат. Колишні військовополонені, які пережили жах німецьких, а потім сталінських концтаборів, згадують про початок війни так: «Большое количество пленных умирает од голода. В лагере на Керосинной (м. Київ — В. К.) дошло до того, что пленные ждали, пока застынет труп, а затем начинали его кушать».

30 червня 1941 року створено ДКО (Державний Комітет Оборони) — надзвичайний орган, в руках якого було зосереджено всю повноту влади. Вищим органом стратегічного керівництва воєнними діями стала Ставка Верховного Головнокомандування, а головою ДКО і Верховним головнокомандуючим — Й. Сталін, який почав розбиратися по-справжньому в ході війни, за словами О. Василевського, уже в ході битви на Курській дузі.

Народ України, як і всі народи СРСР, піднявся на священну боротьбу з ворогом. Тільки в тридцяти областях республіки за перші два тижні війни добровольцями пішли на фронт, за неповними даними, 185 тисяч чоловік. У цілому по республіці в перші місяці війни в Червону Армію і Флот влилося 2,5 мільйона чоловік, у тому числі 240 тисяч комуністів. Тільки на Київщині 90 тисяч чоловік влилося в ряди ополченців.

На всій окупованій території розгорнувся партизанський рух. На осінь 1941 року тільки на Україні було організовано 883 партизанські загони і 1700 диверсійно-розвідувальних груп. Для роботи на окупованій території залишилися більш як 40 тисяч комуністів. Самовіддано і героїчно зустріли початок війни і кияни. Понад 200 тисяч киян поповнили діючі війська. Партійні організації міста та області направили у Збройні Сили понад 30 тисяч комуністів. Ополчення Києва на середину липня налічувало 29 тисяч чоловік, а області — понад 60 тисяч чоловік. У всіх районах міста і області були створені винищувальні групи загальною чисельністю понад 200 тисяч чоловік. Тільки в Києві сформовано 11 партизанських загонів, які налічували близько 1800 чоловік. Активно включилась у боротьбу з ворогом і молодь нашого міста. Понад 13 тисяч юнаків та дівчат стали в ряди захисників міста, 1500 вступили в партизанські загони. Майже 2500 дівчат пішли на фронт медсестрами, близько 3500 чоловік стали донорами.

Оборона Києва — це тема окремої розмови. Тут же слід сказати, що ворог фронтальним ударом так і не зміг взяти наше місто-герой. Він втратив під його стінами понад 100000 солдатів і офіцерів найкращої 6-ї армії Гітлера. В той же час слід зазначити, що трагедії Києва могло і не статися, якби Сталін своєчасно дав дозвіл на відступ військ Південно-Західного фронту на лівий берег Дніпра. Цей дозвіл одержали тільки вночі з 17 на 18 вересня 1941 року, коли основні сили фронту були вже оточені ворогом. Наслідок цього — трагедія 665 тисяч військовополонених, які потрапили до німців. А трагедія Бабиного Яру, що став полігоном фашизму по винищенню народів! Адже з самого початку війни окупанти здійснювали політику винищення мирного населення. Бабин Яр став могилою і багатьох бійців Південно-Західного фронту, які потрапили в полон, особливо євреїв, а також росіян, українців, поляків, циган. І на сьогодні ми ще дуже мало знаємо про цю трагедію, крім кількох публікацій О. Шлаєна, включаючи його фільм, та публікації І. Левітаса. За перші п'ять днів, починаючи з 29 вересня 1941 року, там знищено понад 150 тисяч чоловік. А потім яр приймав свої жертви щовівторка, щоп'ятниці, а часто і в суботу, уже незалежно від національності. За час окупації Києва там, крім названої цифри, знищено ще близько 60 тисяч чоловік. Вціліли свідки цієї страшної трагедії — сторож Лук'янівського кладовища, який бачив із своєї сторожки останній шлях мучеників, актриса театру імені Лесі Українки Д. Пронічева, художник М. Прахов та інші. Так, М. Петренко та М. Горбачова, які проживали неподалік яру, розповідали після визволення Києва, що вони бачили, як німці кидали в яр грудних дітей і закопували їх живими разом з убитими та пораненими батьками. «Було помітно, — казали вони, — як шар землі ворушився від рухів ще живих людей». До трагедії Бабиного Яру слід додати і трагедію хворих Кирилівської психіатричної лікарні імені Павлова. Першими були знищені 300 хворих євреїв, а потім і решта, всього понад дві тисячі чоловік, за неповними даними. А допомагали фашистам у цьому директор лікарні П. Чернай, санітари С. Оксак, А. Мазур, М. Манько. Взагалі слід зазначити, що таке масове винищення мирного населення було б неможливим без відповідної «допомоги» зрадників. Перше місце серед них в окупованому Києві посідає його бургомістр професор О. Оглоблин, який до недавніх часів, втікши з окупантами, пописував на Заході історичні опуси.

У рік 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни все прогресивне людство повинно ще раз засудити війну, засудити сталінізм, який привів нас до трагічного 1941 року, засудити фашизм всіх мастей. В той же час ми повинні низько вклонитися всім тим, хто поклав своє життя на вівтар Перемоги (за останніми даними близько 37 мільйонів). Ми повинні розсудливо оцінити і роль трудівників тилу, і роль наших партійних та державних органів, які зробили все, що могли, для Перемоги. Вдумливий, неупереджений аналіз періоду війни — це гарантія від повторення такого нині.

Віктор КОРОЛЬ,
доктор історичних наук.

НЕВЕЛИКУ ГРУПУ ЛЮДЕЙ, ЯКІ 26 КВІТНЯ 1987 РОКУ ВИЙШЛИ НА ХРЕЩАТИК, ЩОБ СКАЗАТИ ПРАВДУ ПРО МАСШТАБИ І НАСЛІДКИ АВАРІЇ НА ЧАЕС, МІЛІЦІЯ «ЗА ВКАЗІВКОЮ ЗВЕРХУ» РОЗІГНАЛА. СЬОГОДНІ ЦЕЙ ФАКТ СПРИЙМАЄТЬСЯ ЯК ЕТАЛОН МОРАЛЬНОГО ВИРОДЖЕННЯ НАШОЇ СИСТЕМИ І КЛАСИЧНИЙ ПРИКЛАД НАСИЛЬСТВА НАД ЛЮДСЬКОЮ ОСОБОЮ. РОЗІГНАТИ СОТНЮ ПРАВДОБОРЦІВ НА ХРЕЩАТИКУ БУЛО ЗНАЧНО ЛЕГШЕ, НІЖ ТЕПЕР ПЕРЕСЕЛИТИ В ЧИСТІ МІСЦЯ МІЛЬЙОН ЗНЕДОЛЕНИХ ЛЮДЕЙ ІЗ ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЙ. АЛЕ МИНУЛІ П'ЯТЬ РОКІВ — ЦЕ ЛИШЕ ПОЧАТОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЕПОПЕЇ, ЯКІЙ НЕ ВИДНО КІНЦЯ.

Наболіло

А РІШЕННЯ «З

Понад рік не вщухають пристрасті навколо поліклініки із стаціонаром облліксанупру — колишнього лікувального закладу для елітного партійно-господарського керівництва Київської області та Києва, який обслуговував обмежену кількість хворих.

Напередодні святкування 45-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні Київський облвиконком разом з обкомом КПУ прийняли спільне рішення про прикріплення до цього закладу ще майже 82000 чоловік — переважно учасників війни та воїнів-інтернаціоналістів.

Та ніхто це рішення не поспішав виконувати. Приміром, з 56 тисяч учасників війни, що проживають в області, нині обслуговуються тільки 713, а з 2910 воїнів-інтернаціоналістів — 293 чоловіки, тобто лише кожен десятий.

Безумовно, таке ганебне ставлення до людей, що потребують соціального захисту, вимагало певних дій від Київського облздороввідділу на чолі з О. Авраменком, який мав забезпечити виконання цього рішення. Та згадали модне гасло «Все найкраще — дітям», і незабаром Міністерство охорони здоров'я УРСР видало наказ про перепрофілювання закладу, який подає допомогу дорослим, у дитячий медичний заклад. Посилаючись на цей наказ, прийняла відповідне рішення й обласна Рада народних депутатів.

Проте під тиском громадськості, преси та здорового глузду Міністерство охорони здоров'я відмінило дію свого наказу, а наступна сесія Київської обласної Ради народних депутатів скасувала попереднє рішення, заслухавши звіт про його виконання. Адже перепрофілювання поліклініки потребувало понад три мільйони карбованців, пошуків підрядника та виконання певних робіт упродовж кількох років.

Та з часом на обслуговуванні залишилося лише близько 3000 чоловік — інваліди, учасники війни, «афганці», 215 вдів колишніх воїнів та понад 500 чоловік «ліквідаторів» наслідків аварії на ЧАЕС, які потрапили на обслуговування завдяки зусиллям страйкового комітету лікарні та особистим діям заступника головного лікаря В. Охонька.

І знову на свій розсуд почав діяти у цій ситуації облздороввідділ. Він вирішив ліквідувати в поліклініці посади дільничних лікарів та швидку допомогу. Мовляв, їм нічого робити.

Завдяки зусиллям голови Комісії Верховної Ради України з питань чорнобильської катастрофи В. Яворівського в лікарні разом з міністром охорони здоров'я Ю. Спіженком побували президент Братньої спілки українців Америки і Канади пан Іван Олексин і лікар-консультант Братньої спілки пан Володимир Гординський. Братня спілка українців Америки і Канади готова безкоштовно передати лікарні обладнання, необхідне для обстеження і лікування потерпілих унаслідок аварії на ЧАЕС.

Міністр охорони здоров'я УРСР Ю. Спіженко тоді сказав, що в Інститут радіології нині черга на три роки, і питання з лікарнею вирішено остаточно.

Проте плине час, а «остаточне вирішення» цього болючого питання загрузло десь у бюрократичних тенетах.

Зрозуміло, можливості однієї лікарні обмежені, і Інститут радіології вона не замінить. «ліквідато[...] ня яких п[...] ванням у [...] зоні, певн[...] вантажить [...] одержить [...] нання та [...] лування» [...] ництва і [...] на безпос[...] ству охоро[...]

Учасни[...] наслідк[...] ЧАЕС: Волод[...] Воло[...] завідую[...] ним від[...] дат [...] заслуже[...] Га[...] заві[...] гічним [...] Валент[...]

Гонора[...] зати у ф[...] ля».

ПРО ТЕ, ЩО ТУРБУЄ,

ПИШУТЬ ДО РЕДАКЦІЇ НАШІ ЧИТАЧІ, ЯКИХ ТОРКНУЛОСЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКЕ ЛИХО

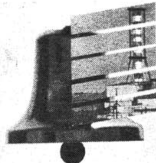

Щодня до редакції нашої газети надходять десятки листів, автори яких — «евакуйовані з Чорнобильської зони», «учасники ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС», «жителі забруднених радіацією районів», «мешканці міста Славутича»... Географічно «саркофаг» знаходиться на відстані 18 кілометрів від старовинного міста Чорнобиля, але тінь від нього лягла на всі чотири сторони нашої землі. Підтвердження тому — адреси на конвертах з різних областей України.

До кожного листа від «чорнобильців» журналісти «Голосу України» ставляться з особливою увагою. Це не тільки професійний обов'язок. Увага зумовлена ще й тим, що чимало нинішніх співробітників газети самі пережили трагедію травневих днів 1986 року, готували репортажі про будівництво «саркофагу», проходили разом із вченими-дослідниками до шахти зруйнованого реактора в колишньому четвертому енергоблоці ЧАЕС.

Ця добірка «Чорнобиль» майже вся підготовлена з листів і матеріалів наших читачів. Редакція й надалі не шкодуватиме місця для висвітлення проблем, які виникли після аварії на ЧАЕС, і разом з авторами листів шукатиме вихід з найскладніших ситуацій, в які вони потрапили.

ТА

Ця ава[...] і працівн[...] Вони з по[...] місці кат[...] події, роз[...] ни виник[...] магали р[...] місії, під[...] ліну й по[...] яло тому[...] матері[...] придат[...] народн[...] ло вивез[...] вої зони.

Але, н[...] днів пісд[...] лися з н[...] ного за[...] ною зако[...] том [...] який, от[...] ції орео[...] щав у пе[...] інтереси [...] во охоро[...] Держком[...] Держпро[...] СРСР м[...] лювали [...] формаці[...] новище, [...] ких, а т[...] наслідкі[...]

Оскіл[...] УРСР в[...] та інши[...] відальн[...] стерств [...] 1990 ро[...] ред [...] ром СР[...] рушення[...] ви за ф[...] халатно[...] квідації[...] ку спра[...] після ро[...] рішено [...] сується [...] на пер[...] рацій, б[...] ній т[...] тича та[...] лений М[...]

Скаж[...] сьогодн[...] ке вод[...] введен[...] яльност[...] того, у[...] пра по [...] теж вия[...] тому пі[...] курорс[...] звернул[...] ефектив[...] щодо ле[...] ного за[...] кого ба[...] доносн[...] науково[...] нання [...] нує дез[...] Чорноб[...]

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ТРИМАЮТЬ ЗА ХУДОБУ

Великі й малі політики на всі лади говорять про трагедію Чорнобиля. Але вся та балаканина — лише політичні спекуляції, бо нічого не робиться, на мою думку, в головному — інформуванні населення про радіаційні умови його існування. Маю на увазі не усереднену кількість кюрі на квадратному кілометрі, а забруднення конкретних місць, на яких щодня перебуваю, конкретних продуктів, які вживаю.

Якби у мене був індивідуальний дозиметр, облазив би з ним увесь город, перевірив дерева, кущі, всі овочі й фрукти, консерви в погребі, перевірив би пісок, завезений три роки тому з берега Дніпра для внесення в грунт. Адже відомо, що на місцевості, яка офіційно вважається чистою, можуть бути ділянки з небезпечним радіаційним забрудненням. Навіть у Сочі знайдено невеличкі плями з великим радіаційним забрудненням, то що ж тоді говорити про Україну чи Білорусію? Але, якщо я не маю відповідної інформації, я — немов сліпе кошеня.

Можна зрозуміти впевненість простих французів та японців щодо розвитку ядерної енергетики в їхніх країнах. Адже за допомогою власних дозиметрів кожен з них може перевірити запевнення будь-якої офіційної особи, знати справжній стан речей. І я був би спокійним, якби в мене на стіні висів індивідуальний дозиметр, який вмить просигналізував би про погіршення радіаційного стану.

Гадаю, саме цього й бояться чиновники, від яких залежить вирішення питань про випуск конче необхідних дозиметрів. З'явись сьогодні ці прилади у широкому продажу — люди швидко розібралися б, що до чого, і почали б вимагати негайних дій. Але замість цього вкотре вислуховують вельми промовисті заяви перших осіб держави. Коли ж, нарешті, закінчиться цей злочин перед людьми, особливо перед майбутніми поколіннями?

Відповіді на це запитання поки що немає, і не залишає думка, що, як і раніше, завдяки нашій загальній забитості й безкультур'ю високе керівництво держить нас за худобу, яку водили і водять на забій.

Втім, індивідуальний дозиметр не складніший за радіоприймач. Треба заповнити ними полиці магазинів, щоб кожна сім'я могла придбати (чи взяти напрокат) такий прилад. Коли вже сталася велика трагедія, заради цього можна перепрофілювати навіть усі радіозаводи. Хай у нас буде ще менше телевізорів, але буде достатньо дозиметрів.

Анатолій ЛЕСОВЕЦЬ,
слюсар вимірювальної апаратури.
Дніпродзержинськ
Дніпропетровської області.

Несподівана ситуація

ЩО ВІДПОВІСТИ ФРАНЦУЗАМ?

Пише вам Поліщук Василь — той чоловік, про якого була надрукована розповідь під назвою «Яблуко друга» у газеті «Голос України» за 25 квітня цього року. Той номер газети прочитав і мій давній друг з Франції Еміль Калмельс, який урятував мені життя в німецькому концтаборі.

І ось недавно я отримав листа, в якому Еміль Калмельс пише, що хоче приїхати зі своєю сім'єю до мене в гості. Мені соромно про це писати, але я справді не маю де прийняти свого друга. Біда ось у чому. До 1986 року я жив з дружиною в Чорнобилі і мав там власний добротний будинок на чотири кімнати, сарай, гараж, сад... А після аварії на ЧАЕС ми отримали тимчасово в Білій Церкві однокімнатну квартиру готельного типу.

Відмовити я не можу, бо глибоко поважаю свого друга. А написати «приїжджайте» теж важко, бо де ж нам покласти на ніч спати людей у нашій «однокамерній» квартирі. Я звертався і в Білоцерківський міськвиконком, і в Київський облвиконком до М. Степаненка, але там відповідають: чекайте своєї черги...

Василь ПОЛІЩУК,
учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.
Біла Церква

А РІШЕННЯ «ЗАГРУЗЛО»

раменком,
ити вико-
и. Та зга-
«Все най-
і незаба-
охорони
дало на-
філювання
е допомо-
тячий ме-
лікуючись
иняла від-
й обласна
татів.
громад-
здорового
охоро-
ило дію
тупна се-
Ра-
тів скасу-
ення, за-
його ви-
ерепрофі-
потре-
мільйони
вів під-
ння пев-

них робіт упродовж кількох років.

Та з часом на обслуговуванні залишилося лише близько 3000 чоловік — інваліди, учасники війни, «афганці», 215 вдів колишніх воїнів та понад 500 чоловік «ліквідаторів» наслідків аварії на ЧАЕС, які потрапили на обслуговування завдяки зусиллям страйкового комітету лікарні та особистим діям заступника головного лікаря В. Охонька.

І знову на свій розсуд почав діяти у цій ситуації облздороввідділ. Він вирішив ліквідувати в поліклініці посади дільничних лікарів та швидку допомогу. Мовляв, їм нічого робити.

Завдяки зусиллям голови Комісії Верховної Ради України з питань чорнобильської катастрофи В. Яворівського в лікарні разом з міністром охорони здоров'я Ю. Спіженком побували президент Братньої спілки українців Америки і Канади пан Іван Олексин і лікар-консультант Братньої спілки пан Володимир Гординський. Братня спілка українців Америки і Канади готова безкоштовно передати лікарні обладнання, необхідне для обстеження і лікування потерпілих унаслідок аварії на ЧАЕС.

Міністр охорони здоров'я УРСР Ю. Спіженко тоді сказав, що в Інститут радіології нині черга на три роки, і питання з лікарнею вирішено остаточно.

Проте плине час, а «остаточне вирішення» цього болючого питання загрузло десь у бюрократичних тенетах.

Зрозуміло, можливості однієї лікарні обмежені, і Інститут радіології вона не замінить. Однак, прийнявши «ліквідаторів», захворювання яких пов'язані з перебуванням у Чорнобильській зоні, певною мірою його розвантажить. Звичайно, якщо одержить необхідне обладнання та позбудеться «піклування» обласного керівництва і буде підпорядкована безпосередньо Міністерству охорони здоров'я.

Учасники ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС:
Володимир КОЙДАН,
Володимир ВОРОНА,
завідуюча терапевтичним відділенням, кандидат медичних наук, заслужений лікар УРСР Га[illegible] НАВР[illegible]КА, заві[illegible]ний [illegible]ологічним відділенням Валентин КОРЕНЬКОВ.

Гонорар просимо переказати у фонд «Діти Чорнобиля».

НАШ КОМЕНТАР

Вже після отримання редакцією цього листа Київський облздороввідділ видав наказ № 70, за яким колишня поліклініка облліксанупру перетворюється на обласну лікарню № 2 спеціалізованого призначення. Відтепер у ній будуть лікуватися й проходити обстеження учасники ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, учасники Великої Вітчизняної війни, воїни - інтернаціоналісти і почесні донори. Нарешті на кваліфіковану допомогу можуть розраховувати саме ті, кому вона конче потрібна, а не лише партійні апаратники та їхні «друзі».

До речі, за результатами перевірки, проведеної під обережною назвою «верифікація» тим же облздороввідділом, у другій половині 1989 року серед обслуговуваних було 85 відсотків киян, 12 відсотків мешканців Київської області і 3 відсотки — «інших» — з-поза меж Київської області. У першому кварталі 1990 року частина киян стала ще меншою. Серед «інших» були, наприклад, директор цитрусового комбінату з Гагр, директор дитячого садка з Молдавії, директор меблевої фабрики, а також директори київських магазинів. Нічого дивного, мабуть, у цьому немає, бо коли не все гаразд із здоров'ям, то кожна людина намагається влаштуватися на лікування до найліпшого медичного закладу. Тільки вдається це чомусь лише людям з директорськими посадами...

Отже, тепер, після видання наказу № 70, автори листа мають бути задоволені. Та аж ніяк! Адже від «опіки» облздороввідділу лікарня так і не звільнилася. Її працівники вважають, що юридичний статус обласної лікарні не відповідає меті створення цього закладу як центру допомоги «ліквідаторам». На їхню думку, на базі колишньої лікарні слід створити Республіканський центр медичної радіології. У цьому їх підтримують «Союз робітників Чорнобиля», «Міжреспубліканський комітет соціального захисту інвалідів, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС». З цього приводу вони зверталися до Уряду України, у Міністерство охорони здоров'я, Верховну Раду республіки. На прохання голови центральної ради всесоюзного добровільного товариства «Союз робітників Чорнобиля» А. Тишкевича Комісія Верховної Ради УРСР з питань здоров'я людини доручила Міністерству охорони здоров'я розглянути питання про створення подібного центру.

Щодня до редакції нашої газети надходять десятки листів, автори яких — «евакуйовані з Чорнобильської зони», «учасники ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС», «жителі забруднених радіацією районів», «мешканці міста Славутича»... Географічно «саркофаг» знаходиться на відстані 18 кілометрів від старовинного міста Чорнобиля, але тінь від нього лягла на всі чотири сторони нашої землі. Підтвердження тому — адреси на конвертах з різних областей України.

До кожного листа від «чорнобильців» журналісти «Голосу України» ставляться з особливою увагою. Це не тільки професійний обов'язок. Увага зумовлена ще й тим, що чимало нинішніх співробітників газети самі пережили трагедію травневих днів 1986 року, готували репортажі про будівництво «саркофагу», проходили разом із вченими-дослідниками до шахти зруйнованого реактора в колишньому четвертому енергоблоці ЧАЕС.

Ця добірка «Чорнобиль» майже вся підготовлена з листів і матеріалів наших читачів. Редакція й надалі не шкодуватиме місця для висвітлення проблем, які виникли після аварії на ЧАЕС, і разом з авторами листів шукатиме вихід з найскладніших ситуацій, в які вони потрапили.

АЧІ,
ЛИХО

...ОТЬ ЗА ХУДОБУ

...літики на всі лади говорять про трагедію ...та балаканина — лише політичні спекуля... ...биться, на мою думку, в головному — ін... ...я про радіаційні умови його існування. Маю ...ну кількість кюрі на квадратному кілометрі, ...кретних місць, на яких щодня перебуваю, ...які вживаю.

індивіду-
облазив
од, пере-
всі овочі
в погребі;
завезе-
з берега
сення в
о, що на
офіційно
можуть
езпечним
абруднен-
знайдено
великим
дненням,
рити про
ію? Але,
дповідної
емов слі-

впевне-
дозиметрів та
тку ядер-
них краї-
помогою
кожен з
зи запев-
офіційної
стан
окійним,
іні висів
озиметр,
алізував
радіацій-
ого й бо-
від яких
питань
еобхідних

дозиметрів. З'явись сьогодні ці прилади у широкому продажу — люди швидко розібралися б, що до чого, і почали б вимагати негайних дій. Але замість цього вкотре вислуховують вельми промовисті заяви перших осіб держави. Коли ж, нарешті, закінчиться цей злочин перед людьми, особливо перед майбутніми поколіннями?

Відповіді на це запитання поки що немає, і не залишає думка, що, як і раніше, завдяки нашій загальній забитості й безкультур'ю високе керівництво держить нас за худобу, яку водили і водять на забій.

Втім, індивідуальний дозиметр не складніший за радіоприймач. Треба заповнити ними полиці магазинів, щоб кожна сім'я могла придбати (чи взяти напрокат) такий прилад. Коли вже сталася велика трагедія, заради цього можна перепрофілювати навіть усі радіозаводи. Хай у нас буде ще менше телевізорів, але буде достатньо дозиметрів.

Анатолій ЛЕСОВЕЦЬ,
слюсар вимірювальної апаратури.
Дніпродзержинськ
Дніпропетровської області.

Несподівана ситуація

ЩО ВІДПОВІСТИ ФРАНЦУЗАМ?

Пише вам Поліщук Василь — той чоловік, про якого була надрукована розповідь під назвою «Яблуко друга» у газеті «Голос України» за 25 квітня цього року. Той номер газети прочитав і мій давній друг з Франції Еміль Калмельс, який урятував мені життя в німецькому концтаборі.

І ось недавно я отримав листа, в якому Еміль Калмельс пише, що хоче приїхати зі своєю сім'єю до мене в гості. Мені соромно про це писати, але я справді не маю де прийняти свого друга. Біда ось у чому. До 1986 року я жив з дружиною в Чорнобилі і мав там власний добротний будинок на чотири кімнати, сарай, гараж, сад... А після аварії на ЧАЕС ми отримали тимчасово в Білій Церкві однокімнатну квартиру готельного типу.

Відмовити я не можу, бо глибоко поважаю свого друга. А написати «приїжджайте» теж важко, бо де ж нам покласти на ніч спати людей у нашій «однокамерній» квартирі. Я звертався і в Білоцерківський міськвиконком, і в Київський облвиконком до М. Степаненка, але там відповідають: чекайте своєї черги...

Василь ПОЛІЩУК,
учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.
Біла Церква

ТАЄМНИЦІ 30-КІЛОМЕ...

З сейфів прокуратури

Ця аварія додала роботи і працівникам прокуратури. Вони з перших годин були на місці катастрофи, фіксували події, розслідували обставини виникнення аварії, допомагали роботі урядової комісії, підтримували дисципліну й порядок. Усе це сприяло тому, що значну частину матері[illegible]их цінно[illegible]й, ще придат[illegible] до вико[illegible]ання в народному господарстві, було вивез[illegible] з 30-[illegible]кілометрової зони.

Але, на жаль, з перших днів після аварії ми зустрілися з недосконалістю чинного законодавства, підміною закону відомчим диктатом Мінатоменергопрому, який, оточивши атомні станції ореолом таємниці, захищав у першу чергу себе, а не інтереси людей. Міністерство охорони здоров'я СРСР, Держкомгідромет СРСР, Держпроматоменергонагляд СРСР монопольно контролювали і дозували всю інформацію про радіаційне становище, що призвело до тяжких, а то й до непоправних наслідків.

Оскільки Прокуратурою УРСР встановлено вину в цих та інших порушеннях відповідальних осіб союзних міністерств і відомств, у жовтні 1990 року вона поставила перед Г[illegible]ральним прокурором СРСР питання про порушення кримінальної справи за фактами зловживань і халатності, допущених при ліквідації наслідків аварії. Таку справу вже порушено, і після розслідування буде вирішено долю винних. Це стосується насамперед проведення першотравневих демонстрацій, будівництва на забрудненій території міста Славутича та вахтового селища Зелений Мис тощо.

Скажу, що вже на сьогодні Київське та Канівське водосховища практично виведені з господарської діяльності на довгі роки. Крім того, у донних осадках Дніпра по всьому його руслу теж виявлено радіонукліди. А тому під час недавньої прокурорської перевірки ми звернули особливу увагу на ефективність заходів вжитих щодо локалізації радіоактивного забруднення Дніпровського басейну та підземних водоносних горизонтів силами науково - виробничого об'єднання «Прип'ять», яке виконує дезактиваційні роботи в Чорнобильській зоні. Як свідчать результати перевірки, порушення вимог природоохоронного законодавства і норм радіаційної безпеки тут досить поширені.

Ось конкретні факти.

На вимогу Прокуратури УРСР у річковому порту Чорнобиля на річці Прип'ять давно запроваджено радіаційний контроль за проходженням суден і вантажів. Але на час перевірки було виявлено неподинокі факти, коли з 30-кілометрової зони вивозилися залізобетонні вироби, металоконструкції, пиломатеріали та побутові будинки з недопустимо високим рівнем радіації. Усе це мало використовуватись на будівництві дачних будинків жителями Києва та Київської області.

Виявлено й серйозні порушення вимог водного законодавства і норм санітарних правил при експлуатації артезіанських свердловин та пунктів захоронення і тимчасової локалізації радіоактивних відходів. У чому ж суть? На території Зони знаходяться майже півтори тисячі контрольно - спостережних та експлуатаційних свердловин, які використовувалися до аварії Мінводгоспом УРСР, Держагропромом УРСР та Укргеологією. Нині майже половину з тих артезіанських свердловин використовує НВО «Прип'ять». Як показала перевірка, більша частина їх експлуатується з грубим порушенням санітарних норм і правил, що призводить до радіоактивного забруднення підземних вод. На жаль, це не турбує Київський облвиконком, який списав артезіанські свердловини як нічийні ще в 1986 році і не зобов'язав жодне відомство здійснювати санітарно - технічний тампонаж.

Особливо непокоїть те, що й досі не забезпечено надійність пунктів захоронення і тимчасової локалізації надзвичайно небезпечних радіоактивних відходів, які мають бути ізольовані на десятки тисяч років. Зокрема, могильник «Підлісне», де зберігаються високорадіоактивні відходи з колишнього 4-го енергоблоку, розміщений з грубим порушенням санітарних правил: в яру і на відстані кількох метрів від карт полів фільтрації очисних споруд Чорнобильської АЕС. Через це в стінах модулів уже з'явилися тріщини...

Надзвичайно небезпечною залишається і ситуація в районі «рудого лісу», де в необладнаних траншеях і в наземних буртах без гідроізоляції близько 500 тисяч кубометрів загиблого від радіації лісу. Одержані ще в жовтні 1989 року дані свідчили, що концентрації основних радіонуклідів у ґрунтових водах у сотні разів перевищують допустимі рівні. Проблема екологічного стану цієї території не вивчалася. І тільки після прокурорської перевірки в серпні минулого року керівництво НВО «Прип'ять» уклало, нарешті, договір з науковцями про дослідження гідрогеологічного стану цієї території.

Дуже серйозну небезпеку становлять і став-охолоджувач атомної електростанції та високорадіоактивна ділянка розміром 16 квадратних кілометрів у заплаві Прип'яті. Саме ці об'єкти були й лишаються найінтенсивнішим джерелом забруднення навколишнього басейну та підземних вод Дніпра. Через безрадність службових осіб НВО «Прип'ять» і до цього часу не приведена в належний технічний стан дренажна завіса, яка передбачалася для фільтрації забруднених стоків ставу - охолоджувача. Ця споруда, вартість якої 5 мільйонів карбованців, фактично не працювала жодного дня, хоча в експлуатацію її прийнято ще в 1986 році. Досі не вжито запобіжних заходів щодо міграції радіонуклідів із заплави лівого берегу ріки Прип'яті, хоча за висновком фахівців вміст стронцію-90 в Дніпрі за рахунок зливу з цієї ділянки становить майже 40 відсотків.

А поки що керівництво НВО «Прип'ять» приділяє неабияку увагу вирощуванню хутрових звірів і насіння сільськогосподарських культур у Чорнобильській зоні. Для цього без відповідного дозволу в селі Куповате організовано підсобне господарство по вирощуванню свиней і худоби. На його розширення виділено тільки на рік 600 тисяч карбованців. За рахунок цеху дезактивації цього ж об'єднання на утримання обслуговуючого

персоналу закр...
в місті Прип...
виділяється по...
карбованців. Зн...
трачаються і...
на різних об'є...
цтво яких веде...
ним розсудом...
об'єднання, без...
відповідними...
відомствами.

Більше того,...
лено зловживан...
керівництво об'...
«Прип'ять» при...
робочої потреб...
ких та кооперат...
нізацій за зави...
ми імпортні ко...
відеотехніку на...
2,6 мільйона...
частина якої ві...
калізована у з...
ким рівнем р...
забруднення. За...
ми Прокуратур...
шує питання пр...
кримінальної с...

Ця тривоз...
породжен...
тим, що на жо...
канське відомст...
покладено здій...
жавного контро...
нанням законо...
ліквідацію насл...
більської катас...
нітарний нагляд...
нюється відпові...
бами Міністерс...
здоров'я СРСР...
ефективний. Їх...
ня, як правило,...
ся. А тому, на...
при визначен...
статусу 30-кіло...
ній функції дер...
тролю та нагля...
було б покласти...
комекології УР...
ства охорони зд...
та Держкомчорн...
чітко розмежува...
ці.

Мушу сказати...
проблеми. На те...
вже п'ять років...
уковими устано...
дяться дослідж...
хідність яких...
безпосередньо...
п'ять». Через ц...
зультати дослід...
вже витрачено...
бованців, на...
впроваджуються...
чи ці обставини...
гідрогеоло...
му місцевості,...
варто було б с...
публіканську на...
Саме їй визна...

ГОЛОС України

…АГРУЗЛО»

…к, прийнявши … захворюван… …ані з перебу… …орнобильській …рою його роз… …чайно, якщо …хідне облад… …дється «пі… …ласного керів… …підпорядкова… …ьо Міністер… …доров'я».

…ліквідації …аварії на

… КОЙДАН,
… ВОРОНА,
…терапевтич… …ням, канди… …них наук, …ікар УРСР …ВР… …КА, …оло… …енням …РЕНЬКОВ.

…симо перека… …Діти Чорноби…

НАШ КОМЕНТАР

Вже після отримання редакцією цього листа Київський облздороввідділ видав наказ № 70, за яким колишня поліклініка облліксанупру перетворюється на обласну лікарню № 2 спеціалізованого призначення. Відтепер у ній будуть лікуватися й проходити обстеження учасники ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, учасники Великої Вітчизняної війни, воїни - інтернаціоналісти та почесні донори. Нарешті на кваліфіковану допомогу можуть розраховувати саме ті, кому вона конче потрібна, а не лише партійні апаратники та їхні «друзі».

До речі, за результатами перевірки, проведеної під обережною назвою «верифікація» тим же облздороввідділом, у другій половині 1989 року серед обслуговуваних було 85 відсотків киян, 12 відсотків мешканців Київської області і 3 відсотки — «інших» — з-поза меж Київської області. У першому кварталі 1990 року частина киян стала ще меншою. Серед «інших» були, наприклад, директор цитрусового комбінату з Гагр, директор дитячого садка з Молдавії, директор меблевої фабрики, а також директори київських магазинів. Нічого дивного, мабуть, у цьому немає, бо коли не все гаразд із здоров'ям, то кожна людина намагається влаштуватися на лікування до найліпшого медичного закладу. Тільки вдається це чомусь лише людям з директорськими посадами...

Отже, тепер, після видання наказу № 70, автори листа мають бути задоволені. Та аж ніяк! Адже від «опіки» облздороввідділу лікарня так і не звільнилася. Її працівники вважають, що юридичний статус обласної лікарні не відповідає меті створення цього закладу як центру допомоги «ліквідаторам». На їхню думку, на базі колишньої лікарні слід створити Республіканський центр медичної радіології. У цьому їх підтримують «Союз робітників Чорнобиля», «Міжреспубліканський комітет соціального захисту інвалідів, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС». З цього приводу вони зверталися до Уряду України, у Міністерство охорони здоров'я, Верховну Раду республіки. На прохання голови центральної ради всесоюзного добровільного товариства «Союз робітників Чорнобиля» А. Тишкевича Комісія Верховної Ради УРСР з питань здоров'я людини доручила Міністерству охорони здоров'я розглянути питання про створення подібного центру.

Та вирішення цього питання справді десь «загрузло». Облздороввідділ діє в межах рішень облвиконкому. На обласному ж рівні, звичайно, неможливе створення республіканського закладу. Вище голови не стрибнеш. А в Міністерстві охорони здоров'я не можуть розпоряджатися чужим майном, оскільки, як там пояснюють, лікарня — то обласне «господарство». Говорити про якесь відшкодування області чи щось подібне— марна трата часу, бо нічого зайвого МОЗ не має.

Будівництво нового центру вимагає часу й тому не розв'язує проблему. Допомога «ліквідаторам» необхідна сьогодні, вона була потрібна ще вчора.

На жаль, випадок з цією лікарнею — не поодинокий приклад тяганини в передачі медичного закладу від владоможців «ліквідаторам». Коли Сумський облздороввідділ на базі обласної лікарні № 2 вирішив організувати обласний спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення, то для «ліквідаторів» було передбачено надання... лише консультативної допомоги. Обурення учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС у січні цього року переросло в голодовку протесту. Адже перед ними фактично зачинили двері диспансеру з гучною назвою.

Непокоєння ліквідаторів посилювалося тим, що ті самі двері могли залишитися відкритими для колишнього спецконтингенту лікарні ліксанупру. Підстави для цього були досить вагомі: в 1990 році в лікарні лікувалося 846 чоловік з 1566 віднесених до спецконтингенту, й лише 489 з дев'яти тисяч «ліквідаторів», що мешкають в області...

Отак, потерпілі люди замість медичної допомоги від медиків, які змінили халати на мундири, зазнають нерідко страждань, що аж ніяк не справляє цілющої дії.

Втім, усім, від кого залежить вирішення долі потерпілих від радіації, не слід було б забувати головну заповідь медиків: «Не пошкодь». А разом з цим звернути увагу на Закон УРСР «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи», згідно із статтею 17 якого Радою Міністрів, Міністерством охорони здоров'я УРСР та іншими має бути організоване медичне обслуговування всіх постраждалих, а в регіонах найбільшого їх зосередження — створено спеціалізовані центри для обстеження, лікування й соціально - психологічної реабілітації.

Олексій БРЕУС,
спеціальний кореспондент «Голосу України» з питань чорнобильської катастрофи.

…ЄМНИЦІ 30-КІЛОМЕТРОВОЇ ЗОНИ

З сейфів прокуратури

…дала роботи …прокуратури. …годин були на …и, фіксували …али обстави… …аварії, допо… …урядової ко… …али дисцип… Усе це спри… …лачну частину …й, ще …ння в …дарстві, бу… …кілометро…

…з перших …ї ми зустрі… …лалістю чин… …ства, підмі… …мчим дикта… …енергопрому, …атомні стан… …мниці, захи… …гу себе, а не … Міністерст… …в'я СРСР, …т СРСР, …ергонаг л я д …но контро… …ли всю ін… …ліційне ста… …вело до тяж… …непоправних

…рокуратурою …о вину в цих …нених відпо… …юзних міні… …в, згідно з …ставила пе… …прокуро… …про по… …льної спра… …ловживань і …цених при лі… …аварії. Та… …орушено, і …ння буде ви… …них. Це сто… …ед проведен… …вих демонст… …но на забруд… …міста Славу… …селища Зе…

… вже на … та Канівсь… … практично …дарської ді… … Крім …садках Дні… …його руслу …іонукліди. А …авньої про… …еревірки ми …у увагу на …одів вжитих …радіоактив… Дніпровсь… …дземних во… …ти силами …ичого об'єд… …яке вико… …ї роботи в …оні. Як свід…

чать результати перевірки, порушення вимог природоохоронного законодавства і норм радіаційної безпеки тут досить поширені.

Ось конкретні факти.

На вимогу Прокуратури УРСР у річковому порту Чорнобиля на річці Прип'ять давно запроваджено радіаційний контроль за проходженням суден і вантажів. Але на час перевірки було виявлено непоодинокі факти, коли з 30-кілометрової зони вивозилися залізобетонні вироби, металоконструкції, пиломатеріали та побутові будинки з недопустимо високим рівнем радіації. Усе це мало використовуватись на будівництві дачних будинків жителями Києва та Київської області.

Виявлено й серйозні порушення вимог водного законодавства і норм санітарних правил при експлуатації артезіанських свердловин та пунктів захоронення і тимчасової локалізації радіоактивних відходів. У чому ж суть? На території Зони знаходяться майже півтори тисячі контрольно - спостережних та експлуатаційних свердловин, які використовувалися до аварії Мінводгоспом УРСР, Держагропромом УРСР та Укргеологією. Нині майже половину з тих артезіанських свердловин використовує НВО «Прип'ять». Як показала перевірка, більша частина їх експлуатується з грубим порушенням санітарних норм і правил, що призводить до радіоактивного забруднення підземних вод. На жаль, це не турбує Київський облвиконком, який списав артезіанські свердловини як нічийні ще в 1986 році і не зобов'язав жодне відомство здійснювати санітарно - технічний тампонаж.

Особливо непокоїть те, що й досі не забезпечено надійність пунктів захоронення і тимчасової локалізації надзвичайно небезпечних радіоактивних відходів, які мають бути ізольовані на десятки тисяч років. Зокрема, могильник «Підлісне», де зберігаються високорадіоактивні відходи з колишнього 4-го енергоблоку, розміщений з грубим порушенням санітарних правил: в яру і на відстані кількох метрів від карт полів фільтрації очисних споруд Чорнобильської АЕС. Через це в стінах модулів уже з'явилися тріщини...

Надзвичайно небезпечною залишається і ситуація в районі «рудого лісу», де в необладнаних траншеях і в наземних буртах без гідроізоляції близько 500 тисяч кубометрів загиблого від радіації лісу. Одержані ще в жовтні 1989 року дані свідчили, що концентрації основних радіонуклідів у грунтових водах у сотні разів перевищують допустимі рівні. Проблема екологічного стану цієї території не вивчалася. І тільки після прокурорської перевірки в серпні минулого року керівництво НВО «Прип'ять» уклало, нарешті, договір з науковцями про дослідження гідрогеологічного стану цієї території.

Дуже серйозну небезпеку становлять і став-охолоджувач атомної електростанції та високорадіоактивна ділянка розміром 16 квадратних кілометрів у заплаві Прип'яті. Саме ці об'єкти були й лишаються найінтенсивнішим джерелом забруднення навколишнього басейну та підземних вод Дніпра. Через безпорадність службових осіб НВО «Прип'ять» і до цього часу не приведена в належний технічний стан дренажна завіса, яка передбачалася для фільтрації забруднених стоків ставу - охолоджувача. Ця споруда, вартість якої 5 мільйонів карбованців, фактично не працювала жодного дня, хоча в експлуатацію її прийнято ще в 1986 році. Досі не вжито запобіжних заходів щодо міграції радіонуклідів із заплави лівого берегу ріки Прип'яті, хоча за висновком фахівців вміст стронцію-90 в Дніпрі за рахунок зливу з цієї ділянки становить майже 40 відсотків.

А поки що керівництво НВО «Прип'ять» приділяє неабияку увагу вирощуванню хутрових звірів і ведення сільськогосподарських культур у Чорнобильській зоні. Для цього без відповідного дозволу в селі Куповате організовано підсобне господарство по вирощуванню свиней і худоби. На його розширення виділено тільки на цей рік 600 тисяч карбованців. За рахунок цеху дезактивації цього ж об'єднання на утримання обслуговуючого персоналу закритого басейну в місті Прип'яті щороку виділяється понад 20 тисяч карбованців. Значні суми витрачаються і на спорудження різних об'єктів, будівництво яких ведеться за власним розсудом керівництва об'єднання, без погодження з відповідними службами та відомствами.

Більше того, навіть виявлено зловживання. Скажімо, керівництво об'єднання НВО «Прип'ять» придбало без виробничої потреби у громадських та кооперативних організацій за завищеними цінами імпортні комп'ютери та відеотехніку на суму понад 2,6 мільйона карбованців, частина якої відсутня або локалізована у зв'язку з високим рівнем радіоактивного забруднення. За цими фактами Прокуратура УРСР вирішує питання про порушення кримінальної справи.

Ця тривожна ситуація породжена ще й тим, що на жодне республіканське відомство не було покладено здійснення державного контролю за виконанням законодавства про ліквідацію наслідків чорнобильської катастрофи. А санітарний нагляд, який здійснюється відповідними службами Міністерства охорони здоров'я СРСР, вкрай неефективний. Їх розпорядження, як правило, не виконуються. А тому, на мою думку, при визначенні правового статусу 30-кілометрової зони функції державного контролю та нагляду доцільно було б покласти на Держкомекології УРСР, Міністерство охорони здоров'я УРСР та Держкомчорнобиль УРСР, чітко розмежувавши їх функції.

Мушу сказати й про інші проблеми. На території Зони вже п'ять років багатьма науковими установами проводяться дослідження, необхідність яких визначає безпосередньо НВО «Прип'ять». Через це окремі результати досліджень, на які вже витрачено мільйони карбованців, на практиці не впроваджуються. Враховуючи ці обставини та особливості гідрогеологічного режиму місцевості, на мою думку, варто було б створити республіканську наукову раду. Саме їй визначати доцільність проведення тих чи інших наукових досліджень, залучення необхідних фахівців (у тому числі й іноземних), пріоритетні напрями як наукових розробок, так і їх практичного втілення.

Викликає тривогу й те, що в Чорнобильській зоні, крім інтенсивного ведення сільського господарства та будівництва НВО «Прип'ять», активно розгорнули свою діяльність й інші відомства як республіканського, так і союзного підпорядкування. Їх нині там близько ста. Доцільність їх місцезнаходження в Зоні ніким не визначається. Наприклад, у колишньому місті Прип'яті є об'єднання «Спецатом», в якому працює 1,5 тисячі чоловік. Ця установа розробляє проектну документацію і безпосереднього відношення до виконання робіт по ліквідації наслідків аварії на цій території не має. Крім того, у Зону для «Спецатома» поставляється велика кількість вантажів, які потім переадресовуються в інші області республіки.

На вимогу органів Прокуратури УРСР ще в ході проведення перевірок було вжито ряд оперативних заходів до усунення виявлених порушень. Зокрема, спільно з Київським обласним комітетом по екології винесено понад 40 приписів. До адміністративної, дисциплінарної та матеріальної відповідальності притягнуто близько 80 службових осіб. Результати перевірки розглянуто на засіданні колегії Прокуратури УРСР, де генеральному директорові науково-виробничого об'єднання М. Седову зроблено офіційне застереження.

Ольга КОЛІНЬКО,
начальник відділу по нагляду за додержанням природоохоронного законодавства Прокуратури УРСР.

Фото Олександра ГЛЯДЄЛОВА.

Кафедра

ІНЖЕНЕРНА АКАДЕМІЯ ПРОТИ МОНОПОЛІЇ

Група українських учених вирішила створити Інженерну академію. Як своєрідну альтернативу Академії наук УРСР, зокрема в галузі прикладних наук. Своїми міркуваннями з цього приводу ділиться народний депутат СРСР, ректор Київського політехнічного інституту Петро ТАЛАНЧУК.

МОНОПОЛІСТОМ НА ІСТИНУ В ГІРШОМУ РОЗУМІННІ ЦЬОГО СЛОВА СТАЛА АН УРСР. ВДОМА ВОНА СТАВИТЬСЯ ДО СВОЇХ НИЗОВИХ ІНСТИТУЦІЙ ТАК САМО, ЯК ДО УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ СТАВЛЯТЬСЯ В МОСКВІ. ЩОСЬ НА ЗРАЗОК ШЕВЧЕНКОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ «А МЕНШИЙ МАЛОГО...» ЗВИЧАЙНО, В АКАДЕМІЧНІЙ НАУЦІ ЗНАЧНО БІЛЬШЕ ТИТУЛОВАНИХ УЧЕНИХ, НІЖ ЗА ЇЇ МЕЖАМИ. АЛЕ ВОНИ В СВОЄМУ МОНОПОЛЬНОМУ РУСІ ВПЕРЕД ЗАЙШЛИ... В ТУПИК.

— Петре Михайловичу, чому виникла ідея створення Інженерної академії як альтернативи АН УРСР?

— Я — антимонополіст. І виступаю проти монополії будь-де, особливо в науці. Весь досвід нашого попереднього життя стверджує: там, де з'являється монополія на істину, гине все нове й прогресивне. Насамперед це стосується наукової сфери, яка постійно повинна живити себе новими ідеями, молодими свіжими умами, прогресивними задумами.

Таким монополістом у гіршому розумінні цього слова стала Академія наук республіки. Показовий той факт, що вдома вона ставиться до своїх низових інституцій так само, як до української Академії — в Москві. Щось на зразок шевченкової характеристики «а менший малого...» Будь-які рішення приймаються за закритими дверима, без участі широкої наукової та інженерної громадськості. До того ж і претендують на істину в останній інстанції. Звичайно, в академічній науці значно більше титулованих вчених, ніж за її межами. Але, як засвідчує час та й самі представники республіканської Академії наук, вони у своєму монопольному русі вперед зайшли... в тупик.

От ми й замислились: а чому б не створити своєрідну їй альтернативу, особливо в галузі прикладних наук. Адже маємо тільки в інженерних вузах величезний науковий потенціал, який використовується вкрай погано. Та й нелегко пробитися через бюрократично-монопольні рогатки Академії наук України.

— Тепер, будь ласка, докладніше про суть справи. Що являтиме собою майбутня Інженерна академія?

— Маємо на меті створити професійну, громадську, творчу організацію наукових працівників та інженерів України, яка будуватиметься на засадах демократичного самоврядування, колегіальності керівництва, розвитку ініціативи, самодіяльності та самофінансування. Останнє дуже важливо: ми не збираємось, образно кажучи, «залазити в державну кишеню», а будемо самі заробляти гроші.

Фундаторів чимало. Це — Українська наукова асоціація, Київська міська організація Спілки наукових та інженерних об'єднань України, Мінвуз республіки, Київський, Харківський, Донецький, Львівський та Одеський політехнічні інститути, київські — інститут народного господарства, інженерно-будівельний, інженерів цивільної авіації та інші організації.

Охоче включились у роботу і великі промислові підприємства, зокрема львівське виробниче об'єднання «Електрон» та київське науково-виробниче об'єднання «Сатурн». Як бачите, ідею нашу сприйняли серйозно і з розумінням.

Вже розроблено проект статуту майбутньої організації, в червні збираємося провести установчі збори. І — за роботу.

— Які ж цілі ставить перед собою майбутня Академія?

— Насамперед, розвиток активності наукових, інженерно-технічних колективів республіки, ефективне використання їх творчого потенціалу, прискорення науково-технічного прогресу в республіці. А підпорядковані вони одній-єдиній меті — соціально-економічному відродженню і подальшому розвитку України.

Інженерна академія візьме на себе аналіз та узагальнення пропозицій промисловості з основних напрямів розвитку техніки, формування республіканських науково-технічних програм розвитку галузей народного господарства. Думаю, їй під силу буде й інтеграція прикладних інженерних досліджень України із дослідженнями інших країн, союзних республік, участь у міжнародних наукових програмах. Маємо на меті проведення республіканських та міжнародних конкурсів інженерних розробок і подання їм допомоги при впровадженні кращих робіт у народне господарство республіки. Займатимемося підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації інженерних кадрів за новими перспективними технологіями.

— Справді, плани в Академії широкі. Проте, зрозуміло, осягнути неосяжне неможливо. Ви, напевне, вже визначили й більш конкретні напрями діяльності?

— Найперше плануємо відкрити відділення з проблем машинобудування, матеріалознавства та металургії, електронізації народного господарства та приладобудування, інформатизації та автоматизації, інженерної екології та ресурсозберігаючих технологій і т. ін.

— Тепер кілька слів щодо організаційної структури майбутньої Академії.

— Вона формує свій склад і свої керівні органи, а також організовує відділення та філіали з правами юридичних осіб, створює базові інженерно-технічні центри, спільні підприємства із зарубіжними партнерами, проблемні лабораторії і малі підприємства, творчі колективи і комісії для вирішення окремих проблем та проектів.

Передбачається, що до Академії входитимуть колективні члени — вже існуючі (госпрозрахункові або ті, що працюють на оренді) науково-дослідні та проектно-технологічні організації та їхні підрозділи, вузи і асоціації, малі підприємства та кооперативи, діяльність яких, зрозуміло, узгоджується з метою та завданнями Академії.

— Ви керівник великого навчального закладу. Чи матиме Академія вплив на навчальний процес, його удосконалення, зокрема у вашому й інших вузах — членах організації?

— Безперечно. Сподіваємось об'єднанням усіх прогресивних сил науково-інженерної громадськості України, образно кажучи, влити живий струмінь у навчальний процес підготовки інженерних кадрів. Ми віримо в талановитих людей. Їх у нас на Україні є чимало. Будемо виявляти таких, без перебільшення скажу, самородків, залучати їх не тільки до роботи в Академії, а й безпосередньо до читання спеціальних курсів нашим студентам. Матимемо можливість платити їм не копійки, а гідну висококваліфікованого викладача-спеціаліста зарплату. Це, на нашу думку, різко підвищить рівень викладання і підготовки кадрів.

— Що ж, залишається побажати вашому дітищу успіхів. Хочеться, щоб званню «інженер» нарешті було повернуто його істинне значення — творець, мисляча людина. І хоча б той авторитет, який був у вітчизняних інженерів якихось сто років тому.

Взяла інтерв'ю Ірина НАГРЕБЕЦЬКА, журналіст, депутат Жовтневої районної Ради народних депутатів міста Києва.

ЖЕБРАЧКА-ІНФОРМАТИКА

Проблема

Роль інформації в житті суспільства важко переоцінити. Інформаційні ресурси являють собою, можливо, найбільше багатство. Інтелектуальний потенціал народу оцінюється рівнем інформатизації, якого він досяг на сьогодні.

Застосування інформаційних технологій на обчислювальній техніці, нових засобів комунікації, комп'ютеризованих знарядь праці перетворює сферу інформаційних послуг у високорозвинуту індустрію, яка дає неабиякі прибутки. Саме тому в розвинутих країнах Заходу в цю сферу вкладають величезні кошти, а проблеми інформатизації вирішуються на державному рівні.

Нещодавно минуло 40 років з того часу, коли в київській лабораторії академіка Лебедєва вперше в Європі було створено електронно-обчислювальну машину.

На жаль, на цьому наші «досягнення» скінчилися. Чому? Це насамперед результат багаторічного ставлення до кібернетики як до лженауки. Окрім того, в 60-ті роки намагання догнати й перегнати розвинуті капіталістичні країни штовхнуло нашу промисловість на хибний шлях копіювання зарубіжних моделей ЕОМ. У 80-ті, навпаки, кинулися в інший бік: взяли курс на створення «соціалістичної» кібернетики, недооцінюючи стрімкі процеси розвитку інформатики в передових країнах світу.

Україна, яка має могутні наукові центри в галузі інформатизації, могла б надолужити відставання. Але як?

Насамперед необхідно змінити політику капіталовкладень у кібернетику. Недавно на засіданні вченої ради Київського інституту кібернетики прозвучала пропозиція організувати випуск обчислювальних систем так, як це робиться в сфері матеріального виробництва, тобто фактично створити обчислювальну фабрику, робота якої базувалася б на принципах наукової організації праці, що забезпечило б мінімум простоїв обладнання. Але лише для розробки, виготовлення та випробування діючого макета такої системи необхідно 20 мільйонів карбованців — 10 відсотків всього бюджету Української академії наук. Таких грошей, ясна річ, ніхто не дасть. Утворюється замкнуте коло: фінансові злидні в науці стримують науково-технічний прогрес, а економлячи на науці, суспільство врешті-решт має нині порожні полиці і анемічну економіку. Якщо ми хочемо, щоб перебудова на Україні була справжньою, а не лише словесною, необхідно докорінно змінити політику капіталовкладень. За даними Європейського економічного співтовариства, в США на період з 1987 по 1991 роки виділили на дослідження в галузі технічних засобів інформатики тисячу мільярдів доларів. А ми? Соромно ці цифри навіть наводити. Соромно і боляче.

ЗА РІВНЕМ ТЕХНІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ПЕРЕЙТИ НА СТАДІЮ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА МИ ПОСІДАЄМО 61 МІСЦЕ У СВІТІ. ПЕРЕД НАМИ — НОВА ГВІНЕЯ.

О. ПАЛАГІН, заступник директора Інституту кібернетики імені В. Глушкова АН УРСР, член-кореспондент АН УРСР.

Відродження

ШВИДШЕ ВИЙТИ У СВІТ

Наприкінці минулого року Україна стала повноправним членом Комітету ООН з питань використання космосу в мирних цілях.

Проблема, яку б я нині хотів порушити, теж має для нас «космічне» значення. Йдеться ж бо про інтеграцію української науки в світову систему. Саме з цією метою торік при нашій Академії наук створено Комітет по зв'язках з українцями за кордоном. Беручись за цю справу, фундатори, звичайно, усвідомлювали, що з допомогою компетентності, досвіду, обізнаності української діаспори ми зможемо швидше вийти у великий світ. Цей принцип покладено в основу Звернення до всіх українців — діячів науки та культури в Україні та поза її межами сущих.

Сьогодні у нас можуть бути різні переконання, різні погляди на перебудову. Але хочемо ми цього чи ні, найважливішим здобутком останніх років є інтенсивне відродження національної самосвідомості українського народу.

Давайте поглянемо з точки зору заморського політолога, що таке Україна.

За багатьма показниками її можна прирівняти до Франції. Вона є членом ООН. Але не має своїх представників навіть у сусідніх країнах, не кажучи вже про Канаду, США та інші далекі держави, куди доля занесла чимало наших земляків. Тому комітет звернувся до Верховної Ради України з пропозицією створити в зарубіжних країнах хоча б українські культурно-інформаційні центри, які б поширювали інформацію про Україну, допомагали українським вченим та діячам культури шукати ділових партнерів, сприяли б залученню іноземних вкладів до розвитку української науки, культури тощо. Створити їх насамперед потрібно в країнах, де є численні українські громади, які могли б не тільки співпрацювати з українськими вченими, бізнесменами, культурними діячами, а й виступати посередниками в налагодженні контактів з діловими колами своїх країн.

Ярослав ЯЦКІВ, академік АН УРСР.

Ми — українці

ПРО СЛАВУ НАРОДУ СПІВАЄ БАНДУРА

То правда: бандура прислужилася українському народові не менше, ніж шабля. А, можливо, і більше.

Чи не тому у 1918 році, коли на уламках двох імперій Україна відстоювала свою незалежність, у Києві створюється перша капела кобзарів, яку заснував відомий музикант Василь Ємець.

По-різному складалася доля цього самобутнього мистецького колективу. Були успіхи, було глядацьке визнання, не бракувало і трагічних сторінок у біографії капели. Але капеляни завжди гідно репрезентували українське кобзарське мистецтво, виховували любов до української пісні, до матері-України. Як на рідній землі, так і далеко за її межами, де опинився цей мистецький колектив у роки другої світової війни. «Концерти капели по українських громадах, — нагадує нам сьогодні голова капели Мирослав Гнатюк, — будили національну свідомість людей, які в умовах еміграційного життя починали її втрачати. Величезна кількість молоді завдяки капелі знаходила своє призабуте коріння. Роль капели в національному і релігійному самозбереженні народу — неоцінима».

І ось майже через півстоліття розлуки з батьківщиною капела бандуристів імені Тараса Шевченка з Детройта на чолі з маестром Володимиром Колесником знову ступила на українську землю. Концертами в Києві, Каневі, Полтаві, Харкові і Донецьку почалися її гастролі на Україні. У репертуарі заокеанських капелян твори на слова Т. Шевченка «Встає хмара», «Гайдамацька пісня», «Грай, кобзарю!» і, звичайно, невмирущий «Заповіт», стрілецькі пісні «Їхав стрілець на війноньку» і «Ой у лузі червона калина», сучасні пісні «Як давно», «Дума про Канаду» та інші.

Мистецьке турне капели бандуристів імені Т. Шевченка завершиться концертами в Івано-Франківську, Тернополі і Львові. Вітаючи приїзд уславленого колективу на рідну землю, голова правління Товариства культурних зв'язків з українцями за кордоном В. Бровченко наголосив: «Ми впевнені, що в умовах утвердження суверенітету України ваші виступи, братове, по вкраїнських містах і селах стануть ще однією віхою на шляху духовного відродження народу».

Хочеться сподіватись, що голос бандури, привезеної нашими заокеанськими братами, ще не раз обізветься своєю неповторною мелодією на українській землі, яка після довгих років розлуки, здається, почала прихиляти до себе усіх своїх синів.

І сама набирається свіжих сил у цьому широкому родинному колі.

Роман ВАТРИЧ.

Галина ТАРАСЮК

ВОЛЯ ЗА ЖИТТЯ ДОРОЖЧА

Галина Тарасюк — автор поетичних збірок «Смерековий міст», «Множина», «Світло джерела», «Жайворове поле», «Горельєфи», «Свет родника» (у перекладі на російську мову) та інших. Часто виступає на сторінках періодики з публіцистичними статтями на захист української мови, з проблем національного і культурного відродження нашого народу. Член республіканської Ради Спілки письменників України, заступник голови обласного Товариства української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта», голова Асоціації буковинських жінок.

Працює редактором відділу соціальних проблем та економіки міської газети «Чернівці». Мати двох дітей.

У видавництві «Радянський письменник» готується до друку нова поетична збірка «Зерна полину». Деякі поезії з майбутньої книжки і пропонуємо читачам.

ДОРОГА ДОДОМУ

1.

Дорога додому,
де ти — тільки гість.
Дорога додому,
де ти — тільки вість
із білого світу
про білі світи...
Дорога додому —
іти не дійти.
Дорога додому,
де прізвище роду
написано біло
на чорних хрестах,
де йменням батьків
оживають в устах
тіток і вітрів...
Дорога додому
із білих світів.
Дорога додому —
в коліно чорнозем.
Дорога додому —
по генах Чорнобиль,
по серце — сніги,
по зіниці — зима.
Дорога, дорога
і краю нема.

2.

— Чого тобі треба? —
стинають плечима.
— Чого тобі треба? —
встидають очима.
— Чого тобі треба? —
питають сердито:
— Ой мало, дитино,
життям тебе бито!
Ніхто тебе, видко,
до стінки не ставив,
і ворогом, видко, народу
не славив,
за пригорщу жита не слав
у Сибір,
не жер тебе жаху
опівнічний звір.
Не згонив ніхто із твоєї
землі,
не пухли від голоду діти
малі,
не їла, як ми,
баланди-лободи,
не знаєш, дитино,
ти горя-біди...
не знаєш війни, окупації,
тилу,
солдатам у слід не ридала,
не вила,
не ждала сову за світ
«воронка»,
не сивіла дівкою
на буряках,
ніхто тобі жару в печі
не залив,
ніхто матюками тебе
не покрив...
Чого ж тобі треба? Пиши
собі вірші
і Бога проси, аби лише
не гірше.

3.

Я не картаю цих людей,
Я їх — ридаю.
І, як до рани, до грудей,
долоню прикладаю.
О, Господи, прости мені
їх хресні муки,
і глупі ночі, й темні дні,
і скалічілі руки.
В багнюку втоптані роки,
шлею смиренства,
набиті грішми капшуки,
утроби благоденство.
Гроби, що рили до небес
брати на брата,
дух самоїдства, що
воскрес
в нуклідах і нітратах.
Сліпу безпечність мотиля,
оглухлі гени...
Чого вже не простить
земля,
прости блаженний —
за все, що є й чого нема
в безвинних душах,
які, щоб не зійти з ума,
любити мушу.

У ДЕНЬ ПЕРЕПОХОВАННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Якби воскрес, якби ожив,
то б вдарив громом:
— Хто тобі вуха заліпив
іще живому?!
Якби ожив, коли б устав —
дощем заплакав:
— Хто тобі очі зав'язав,
гіркий сліпаку?..
Коли б воскрес, якби
устав —
зотлів би в слові:
— Хто тобі рот задратвував
по саму совість?!
Та не встає, не воскреса —
лежить у вишнях.
І судить нас на небесах
судом всевишнім.

СІЧОВА БАЛАДА

Встане ще не один, з яких
шкіру по москвах
лупили,
по яких в цареградах ще й
досі ридають гаки.
Встане ще не один і гукне
що є сили:
— Хоч на горло мене!
Хоч в'яжіть до луки!
Хоч веліть на сустави
мене порубати!
Та ходімо, брати,
за Вкраїну ходім воювати!
Але браття мовчать.
П'ють горілку і плачуть.
І понуро тече
в жилах кров
потурнача...
...Злотом розсипався дзвін
— Гей, озовись, хто
живий?!
Встали стрільці січові
із голубої трави.
Кулями вишитий стрій,
віри незганьблений стяг...
і насувається бій,
як у стрілецьких піснях.
Біль невпокорених ген,
пам'яті впертий фантом...
Подаленіли — ген
вже за турецьким мостом...
Дзвін золотий кам'янів
в синій печалі трави...
і стрепенулись живі:
— Гей, озовись, хто живий!
Встане ще не один...
Встав уже не один...

* * *

Ох мій коню,
розсупоню
шлеї цупкоткані —
пролетиш над оболонню
вперше, як востаннє!
Пролетиш,
підкови згубиш —
не повіриш долі...
І не треба — воля згуба
всім, хто на при-
ко-лі
був. Мій коню
реєстровий,
коню-запорожче:
воля, хоч і тимчасова, —
за життя дорожча!

* * *

Хочу в ліс, до вовків,
хочу снігу — по груди,
і на місяць уповні
хочу солодко вити.
Та нема
ні лісів,
ні вовків —
тільки люди,
і між ними —
хочеш-не-хочеш,
а мусиш... жити.

* * *

Ох і ніч, як душогубка!
Ох загубидушка!
Упаду лицем зчорнілим
у білу подушку.
Перекушу плач безсилий,
як сирову нитку:
Ні пішого, ні кінного
не чути, не видко...
Тільки місяць із-за хмари
ятаганом зблисне...
Дорогий мій, золотий мій,
не-на-вис-ний!

Чернівці.

ХТО ВІН, СВЯТОСЛАВ ГОРДИНСЬКИЙ?

Запитання в заголовку — не риторичне. Це ім'я тривалий час замовчувалося, було недоступним для нас, українців з України. І от вперше, після майже піввікової чужини, визначний поет, художник, есеїст і літературознавець відвідав свою прародительку-землю.

— Я дуже радий, що настав той час, коли творчість українських письменників починає розглядатися як цілісність, — сказав професор Київського держуніверситету Анатолій Погрібний. — Свого часу нас розділили не тільки географічними, а й ідеологічними кордонами. Нині ситуація змінюється. Яка, зрештою, різниця, де живе митець — на Україні, в США чи в Канаді: його твори — наше спільне духовне багатство.

...Коли в злопам'ятні тридцяті фізично знищили й посмертно затаврували Миколу Зерова та Миколу Куліша, Святослав Гординський видав за океаном їхні твори. Щоб залишити рідному народові його законне багатство. Варто додати: вулканічне слово Майстра було найавторитетнішою підтримкою для українського письменництва 30-х років.

— Я привіз на Україну, — каже Святослав Гординський,— цікаві матеріали та декілька статей з наміром опублікувати їх на рідній землі. З-поміж документів — архів Миколи Зерова, який подарую Інституту літератури імені Тараса Шевченка.

Не тільки літературно-історичні матеріали привіз пан Святослав на Україну. У його багажі — пастелі, якими хоче здійснити свою заповітну мрію — намалювати краєвиди стольного Києва.

Нещодавно у Львові вийшла книжка митця «І переливи барв, і динамічність ліній», яку упорядкував Володимир Лучук. Про це та про зустріч з Гординським за рубежем розповів сам упорядник під час зустрічі.

— Святослав Гординський — це та величина, яку нам і досі осягнути важко, оскільки нас завжди ділили «за фахом»: літератору — літературу, художникові — образотворче мистецтво. Без перебільшення скажу: Святослав Гординський — унікальне явище XX століття, — то вже думка заступника директора Інституту літератури імені Тараса Шевченка Миколи Жулинського.

Світ милується злетом фантазії майстра в оформленні багатьох споруд, зокрема розписом храму святого Володимира (УАПЦ), що в Філадельфії. Але тут, на Україні, його полотна зберігалися здебільшого в приватних колекціях львів'ян. У такий спосіб вони й уціліли в п'ятдесяті роки.

...Зустріч завершувалася. Говорили тепло і проникливо Григорій Кочур, Роман Лубківський, Олесь Лупій, Федір Погребенник...

Останні запитання гостеві, тихе гомоніння, останні записи в блокнотах. Життя Святослава Гординського відрахувало ще один день. Майстрові незабаром 85 відкує зозуля. Але не про це він думає нині. Той, чиє коріння глибоко в народі, чиї духовні крила мають здатність розростатися і ширитися, той не старіє.

Володимир ТЕТЕРУК, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Футбол

ПРОЩАННЯ ІЗ «ЗІРКАМИ»

Бруно Конті забив гол і... заплакав. Річ у тім, що правий крайній форвард «Скуадри адзурри» та клубу «Рома» проводив на заповненому вщерть Олімпійському стадіоні столиці Італії прощальний матч. У ньому взяли участь зірки сучасного і минулого клубу «Рома», а ще й південноамериканськ і футболісти, які виступають в італійських командах вищої ліги.

Конті, як і завжди, вийшов на поле в футболці під номером 7. 36-річний форвард забив перший гол у ворота «південноамериканської збірної» з пенальті. «Рома» перемогла — 4:3. Під завісу зустрічі 80 тисяч тіффозі, стоячи, влаштували овацію своєму улюбленцеві Бруно.

Конті розпочав свою кар'єру футболіста в «Ромі» 1973 року і був дуже популярним серед столичної публіки. Цікаво, що виняткову повагу до нього виявив нинішній тренер збірної Бразилії Роберто Фалькао, який був товаришем Конті по команді «Рома». Перший тайм він провів пліч-о-пліч з Конті за «Рому».

У латиноамериканській команді грали уругвайці Даніель Фонсека та Хосе Еррера, бразильці Дунга Жоао Паулу, Едмар, Жерсон...

Ще один ветеран італійської збірної Антоніо Кабріні того ж дня провів прощальний матч в «місті Страдіварі» — Кремоні. Він кілька років виступав за туринський «Ювентус», після чого грав у «Болоньї».

КАРАТИСТИ ВСІХ КРАЇН...

Київські каратисти, які сповідують стиль кеокушинкай, нарощують не тільки майстерність, а й міжрегіональні зв'язки. Це й зрозуміло — у власному соку добре лише фрукти варяться.

Нещодавно президент Київської міської федерації карате-кеокушинкай (він же — віце-президент республіканської) Станіслав Близнюк був запрошений до Литви на проведення атестації тамтешніх каратистів. Як бачимо, не тільки на Україні відомо, що Близнюк — єдиний в Радянському Союзі каратист, який отримав у Токіо чорний пояс з двома золотими нашивками (тобто другий дан) з рук засновника стилю кеокушинкай М. Оями. Попрацювати нашому землякові довелося добряче. У Вільнюсі, Каунасі, Паневежисі С. Близнюк переглянув близько 1500 спортсменів на предмет того, чи варті вони отримати учбовий розряд — кю. Оскільки більшість з атлетів, які проходили атестацію, мали грунтовну підготовку, Близнюк атестував їх розрядами від 10-го до 7-го (найвищий учбовий розряд — 1).

Зрозуміло, що віце-президента української республіканської федерації дуже цікавило, як розвивається карате-кеокушинкай у Литві. Його литовський колега Рімюкюс Камінскас (у минулому — чемпіон СРСР із спортивного карате) охоче відповідав на всі запитання Близнюка, був його добросовісним гідом. Як з'ясувалося, литовські каратисти не надто відірвалися від українських, тренуються вони в основному в орендованих залах, клуби карате юридичними особами не є. А от зв'язки литовських каратистів зі спортсменами Угорщини та особливо Польщі багаторічні та міцні.

Візит до Литви, сподіватимемося, поклав початок систематичним взаємовідносинам каратистів двох республік. Є домовленість провести незабаром матчі юніорських та дорослих команд.

Цікавою й корисною вийшла також поїздка команди українських каратистів до Угорщини. Ось що розповідає член київського клубу «Старт», викладач фізвиховання школи № 269 Олег Лепесієнко:

— Цього року у нас побували відомі в Європі фахівці карате-кеокушинкай Кальман Фурко та Іштван Адам. Вони провели в Києві семінари та атестацію українських тренерів й атлетів. І от тепер було організовано візит-відповідь.

До української команди ввійшли два тренери і чотири спортсмени. Тренувальний збір було організовано в місті Сольноке за участю найсильніших угорських каратистів, разом з якими проходили підготовку й ми. То була відмінна школа — адже угорські майстри освоїли карате давно.

Спільними тренуваннями керував Іштван Адам, ганяв він нас не жаліючи. Два багатогодинні тренування щодня, кроси по сім кілометрів, присідання до безконечності, тисячі ударів по мішках, жорстких, мов стовбур дерева... Методика навчання технічних прийомів ніби добре знайома, бо Адам, як і наш Слава Близнюк, пройшов курс у самого Оями. І все ж, окремі прийоми для нас були новими — значить, у чомусь ми виросли.

Іштван Адам обіцяв запросити ще на один збір. А ми сказали, що знову чекатимемо на нього в Києві.

Олександр МАЛИШЕНКО.

Перемога!.. Фото Миколи БОЧКА.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

Уточнюємо

Бог йому суддя?

8:24 — з таким рахунком закінчилася нещодавно зустріч донецької команди «Скіфи» з американською «Орли». Як досвідченіші, перемогу святкували представники заокеанського футболу зі штату Іллінойс. А пильнував над цю поки що незвичну і надто жорстку для нас гру старшина міліції з Донецька Анатолій Кулешов, який вже провів, — і за відгуками спеціалістів, як годиться, — суддівство п'яти зустрічей на всесоюзному рівні між професіоналами. Певне ж, такої думки про кваліфікацію нашого земляка - арбітра і Джаспер Бекон, гравець американських «Орлів». Йому, як кажуть, видніше, бо він ближче до Бога, адже Бекон — пастор Євангелійської церкви.

Юрій ДОНКО.

Легка атлетика

«СТОМЕТРІВКА» НЕ ЗА ГОРАМИ

Схоже, спис незабаром знову полетить за 100-метрову позначку. У всякому випадку, новий рекордсмен світу фінн Сеппо Реті, який нещодавно надіслав спис типу «Сандвік - Чемпіон» на 96 метрів 96 сантиметрів, після змагань у містечку Пункалайдан заявив журналістам, що кидок на 100 метрів для нього цілком реальний, повідомляє з Хельсінкі кореспондент агентства Рейтер. Для цього, вважає рекордсмен, йому знадобиться лише «гарна погода і трохи везіння». До того ж, переконаний Реті, його рекордний кидок в Пункалайдані міг бути на метр-два довшим, якщо б йому повною мірою вдався розбіг. Однак атлету ніяк не вдається розбігтися так швидко, як, він упевнений, здатний. Можливо, перший же вдалий розбіг увінчається кидком «за 100 метрів»?

А в Лондоні попередній рекордсмен світу англієць Стів Баклі заявив, що сповнений рішучості побити рекорд Реті і навіть подолати 100-метровий бар'єр. «Я не чекатиму чергового поєдинку з Реті, хоча переконаний, що в очному поєдинку я б не відступив. Але чекати не можу. Я нині, мов тигр у клітці, страшенно «зголоднів» за змаганнями і з нетерпінням чекаю, коли двері клітки відкриються».

Баклі, повідомляє з Лондона кореспондент агентства Ассошіейтед Пресс, покладає великі надії на спис, за допомогою якого Реті встановив свої рекорди, — «Сандвік-Чемпіон». Цей новий снаряд, передбачає англійський атлет, дасть йому як мінімум п'ять метрів «надбавки» в результатах.

ЧЕМПІОНАТ ЗАПРОШУЄ БЕРЛІН

Шахова федерація Німеччини (ДСБ) претендує на проведення матчу за шахову корону, яку відстоюватиме Гаррі Каспаров, і чемпіонат світу-93 серед жінок. Місцем проведення обох змагань, як повідомляє агентство ДПА, повинен стати Берлін.

Саме так ДСБ вирішила на своєму першому після об'єднання ФРН та НДР конгресі, який відбувся в Саарбрюкені. До речі, в Берліні з 28 листопада по 5 грудня нинішнього року відбудеться асамблея Міжнародної шахової федерації (ФІДЕ).

На конгресі ДСБ її президентом знову одноголосно обрано 60-річного радника сенату міста Бремен Егона Дітта. А спортивним директором ДСБ після 20-річного правління Хельмута Нетгера став Ханс-Адольф Крютцфельдт.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора Анатолій Горлов.

Чергові редактори — Василь Туглук, Віктор Косарчук.

Автор макета, змінний секретар — Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Несєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Віктор Процун, Раїса Гринюк.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03151191.